

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra filozofie a společenských věd

Soudobá etika a praxe v myslivosti

Bakalářská práce

Autor: Damian Jelínek
Studijní program: B6101 – Filozofie
Studijní obor: Filozofie a společenské vědy
Forma studia: prezenční
Vedoucí práce: Mgr. Roman Figura

Hradec Králové, 2022

Zadání bakalářské práce

Autor: Damian Jelínek

Studium: F19BP0169

Studijní program: B6101 Filozofie

Studijní obor: Filozofie a společenské vědy

Název bakalářské práce: **Soudobá etika a praxe myslivosti**

Název bakalářské práce AJ: Contemporary ethics and practice of gamekeeping

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Tato bakalářská práce se zaměřuje na myslivost, její zvyky a tradice, které můžeme souhrnně nazvat mysliveckou etikou, a důslednost jejich následné aplikace. Důraz je kladen zejména na morální hodnoty jednotlivce vykonávající mysliveckou činnost. Cílem této práce je porovnat soudobou interpretaci myslivecké etiky s její reálně vykonávanou praxí. Práce bude vypracována pomocí analýzy odborné a současné myslivecké popularizační literatury, hledání očitých svědků, současné diskuse na úrovni mysliveckých kolektivů a především na základě rozhovorů s členy Mysliveckého spolku Žernov, Chvojenec.

Penzum: myslivost pro teorii a praxi. XVI. vydání. Praha: Druckvo, spol. s r.o., 2020. Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-40-5.

KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta.* 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012. ISBN 978-80-87668-00-9.

Myslivost: odborný časopis pro lidovou myslivost. Praha: Ministerstvo zemědělství, 1953-. ISSN 0323-214X.

KOVAŘÍK, Jaromír. *Etika v myslivosti.* 1. vyd. Praha: Druckvo, 2008. ISBN 978-80-904056-3-9.

KOMÁREK, Julius. *Lovy v Karpatech.* 6. vydání. Ilustroval Oldřich TRIPES. České Budějovice: Dona, 2015. ISBN 978-80-7322-190-4.

TUZA, Jiří a ZAPLETALOVÁ, Dana. *Zakázané způsoby lovu a myslivecká etika In Dny práva 2011 – Days of Law 2011. Zvíře jako předmět právních vztahů.* Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5910-8.

ERBEN, Jakub. *Zvířata v rituálech českých myslivců v současnosti.* Praha: Fakulta humanitních studií, 2016. (diplomová práce)

SKÝBOVÁ, Marie. *Etika a příroda: proč brát morální ohledy na přírodu?* Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2011. ISBN 978-80-87378-80-9.

ONDOK, Josef Petr. *Člověk a příroda: hledání etického vztahu.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998. ISBN 80-7192-239-0.

LACINA, Jan a Jiří POLÁČEK, ed. *Odkaz Jaromíra Tomečka.* V Brně: Veronica, 2008. ISBN 978-80-904109-3-0.

Myslivecká legislativa. www.profimysl.cz [online]. [cit. 28. 01.2021]. Dostupné z: <http://www.profimysl.cz/web/zakony/obraz.htm>

Zadávací pracoviště: Katedra filosofie a společenských věd,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Roman Figura

Oponent: Mgr. Marie Hrdá, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 13.2.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval (pod vedením vedoucího bakalářské práce) samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové 15. 12. 2022

Damian Jelínek

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Romanu Figurovi za všestrannou pomoc, množství cenných rad, podnětů, doporučení, připomínek a zároveň za velkou trpělivost s obdivuhodnou ochotou při konzultacích poskytnutých ke zpracování této práce.

Anotace

JELÍNEK, Damian. *Soudobá etika a praxe v myslivosti*. Hradec Králové: filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2022, 48 str. Bakalářská práce.

Tato bakalářská práce pojednává o současné podobě myslivosti a myslivecké etiky. Teoretická část se zaměřuje na výklad ideální podoby mysliveckých tradic, zvyklostí a obyčejů tak, jak jsou prezentovány v odborné literatuře. Součástí teoretické části je také legislativní ukotvení myslivosti a úvod do aktuálně diskutovaných témat na poli myslivosti. Praktická část zkoumá současnou interpretaci myslivecké etiky, mysliveckých zvyků a obyčejů a porovnává je s jejich reálně vykonávanou praxí. Výzkum probíhá formou polostrukturovaných rozhovorů s členy mysliveckého spolku nacházejícího se v Pardubickém kraji.

Klíčová slova: myslivost, etika, tradice, zvyky

Anotation

JELÍNEK, Damian. Contemporary ethics and practice of gamekeeping. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2022, 48 pp. Bachelor Thesis.

This bachelor thesis deals with the current form of gamekeeping and gamekeeping ethics. The theoretical part focuses on the interpretation of the genuine form of gamekeeping traditions, habits and customs as they are presented in the literature. The theoretical part also includes the legal framework of gamekeeping and an introduction to the currently discussed topics in the field of gamekeeping. The practical part examines the current interpretation of gamekeeping ethics, habits and customs and compares them with their actual practice. The research is conducted in the form of semi-structured interviews with members of a gamekeeper association located in the Pardubice Region of Czech Republic.

Keywords: gamekeeping, ethics, tradition, customs

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Vymezení termínů	3
3	Teoretická část.....	4
3.1	Legislativní ukotvení myslivosti.....	4
3.1.1	Zakázané způsoby lovu.....	5
3.2	Myslivost a její významy.....	6
3.2.1	Hospodářský význam.....	6
3.2.2	Branný význam	6
3.2.3	Rekreační význam.....	6
3.2.4	Myslivost a kultura	7
3.2.5	Myslivost a sport	7
3.3	Myslivost versus lovectví.....	8
3.4	Myslivost z pohledu veřejnosti.....	9
3.5	Historie myslivosti	10
3.6	Myslivecká etika	10
3.6.1	Myslivecké desatero.....	12
3.6.2	Patroni myslivosti.....	13
3.6.2.1	Sv. Eustach.....	13
3.6.2.2	Sv. Hubert.....	13
3.6.3	Myslivecké zvyky a tradice	14
3.6.3.1	Osobnost myslivce.....	14
3.6.3.2	Úlomky	16
3.6.3.3	Zálomky	18
3.6.3.4	Myslivecká mluva	20
3.6.3.5	Myslivecké odívání	21
3.6.3.6	Myslivecké troubení.....	23
3.6.3.7	Osamělé lovy	25
3.6.3.8	Společné lovy – hony.....	25
3.6.3.9	Nástupy k zahájení honů	26
3.6.3.10	První kule a poslední brok	27
3.6.3.11	Výlož	27
3.6.3.12	Výřad	27
3.6.3.13	Poslední leč.....	29

3.6.3.13.1	Král honu	30
3.6.3.13.2	Čestný myslivecký soud.....	31
3.6.3.14	Přijímání mezi myslivce	32
3.6.3.15	Pasování na lovce	33
3.6.3.16	Lovecké trofeje	34
3.6.3.17	Lovecké právo.....	35
3.6.3.18	Poslední stráž	35
3.6.3.19	Další zvyklosti	36
4	Snaha o zachování mysliveckých tradic a zvyků.....	37
5	Praktická část	38
5.1	Příprava výzkumu	38
5.2	Metodologie.....	39
5.3	Výzkumné otázky	40
5.4	Analýza a interpretace dat	40
5.5	Souhrn hlavních zjištění	43
5.6	Limity a sebekritické zhodnocení práce	44
6	Závěr.....	45
7	Seznam použité literatury.....	47
7.1	Tištěné zdroje.....	47
7.2	Internetové zdroje.....	48
8	Seznam prostudované literatury	48
9	Přílohy	49
9.1	Příloha 1 – Otázky do rozhovorů	49

1 Úvod

Každé období lidské společnosti je charakteristické určitými změnami postojů vůči různým oblastem života. V celé společnosti se mění zájmy, kterými většina oplývá a přibývají možnosti různých společenských aktivit, z nichž vyvstávají cíle, kterých chceme dosáhnout. To vede k přehodnocení tradičních přístupů, změn etických postojů a morálky a to jak u jednotlivců, tak i u celých společenských skupin. Tímto vývojem společnost dnes již často považuje za nepřipustné to, co bylo dříve považováno za etické a morální a naopak.

Není tedy divu, že i myslivost prošla z pohledu etiky značným vývojem. Myslivost je tématem dnes velmi aktuálním, neboť se neustále vyvíjí a mění – nikoliv pouze z etického hlediska. Pro mnohé nezasvěcené je myslivost ale i nadále trnem v oku, jelikož je vnímána jako bezduché a systematické usmrcování zvěře. Ve společnosti bohužel takový názor převládá, vlastně je silnější, než kdy dřív. Možná je to tak proto, že lidé nevidí – nebo nechtějí vidět – druhou stranu mince a význam myslivosti pro společnost si sami interpretují dle svého vlastního přesvědčení. Již léta se vedou dlouhé diskuze na toto téma.

Neodmyslitelnou součástí myslivosti ale beze sporu jsou myslivecké tradice, zvyky a obyčeje, které společně tvoří vznešenou kulturu myslivosti. Myslivost a její tradice jsou ve světě fenoménem, který je v mnoha smyslech unikátní. Jedná se o téma, o kterém toho bylo napsáno mnoho a řečeno ještě víc. Nicméně se nemohu zbavit dojmu, že jedná o téma ne zcela pochopené, odkryté jakoby jen z jedné strany. Možná tomu je tak proto, že většinu odborné literatury na toto téma napsali samotní myslivci, kteří jsou známí tím, že jsou někdy možná až příliš věcní.

V první části této práce se budu myslivostí zabývat z hlediska jejího právního ukotvení, a významu. Zároveň bude nastíněna současně diskutovaná problematika na úrovni mysliveckých kolektivů. Nejrozšířenější úsek teoretické části bude pojednávat o historii myslivosti a myslivecké etice, pod kterou spadají veškeré myslivecké tradice, zvyky, obyčeje a rituály. Mým cílem není poskytnout kompletní a detailní popis všech mysliveckých tradic – na to jsou až příliš obsáhlé – nýbrž je představit v kontextu výkonu myslivosti.

V druhé části této práce se budu zabývat mysliveckými tradicemi z hlediska jejich reálně vykonávané praxe. V této části proběhne výzkum formou rozhovoru s členy

mysliveckého spolku v Pardubickém kraji. Po analýze a interpretaci dat bude následovat vyhodnocení hlavních zjištění a sebekritické zhodnocení práce.

2 Vymezení termínů

etika – filozofická disciplína, věda o morálce, mravnosti, soustava mravních norem a mravní kodex¹

morálka – „forma společenského vědomí, souhrn mravních názorů a norem, jimiž se lidé řídí ve svém praktickém mravním jednání“²

¹ REJMAN, Ladislav. *Slovník cizích slov*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966. ISBN 14-305-66.

² *Filozofický slovník a...n*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, s. 409. ISBN 25-012-85.

3 Teoretická část

Tato část práce se zabývá teoretickým výzkumem myslivosti, myslivecké etiky, mysliveckých tradic a zvyků, historie, významu a legislativní úpravy.

3.1 Legislativní ukotvení myslivosti

V ČR myslivost upravují 6 právních ustanovení;

- zákon č. 49/1866 čes. z. z. – Honební zákon pro Čechy
- zákon č. 98/1929 Sb. o myslivosti
- zákon č. 127/1941 Sb. o myslivosti
- zákon č. 225/1947 Sb. o myslivosti
- zákon č. 23/1962 Sb. o myslivosti
- zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti

Zákon č. 49/1866 čes. z. z. – Honební zákon pro Čechy je prvním právním předpisem, který upravuje výkon myslivosti v českých zemích. Definuje myslivost, honitbu, odmítá pytláctví a povoluje výkon myslivosti pouze na vlastních pozemcích. Mimo jiné stanovuje doby hájení zvěře a zavádí první opatření ochrany zvěře v podobě zákazu užívání loveckých ok (s výjimkou škodné zvěře).³

Zákon č. 98/1929 Sb. o myslivosti neupravuje definici myslivosti, pouze sjednocuje doby hájení zvěře napříč mysliveckými spolky.⁴

Zákon č. 127/1941 Sb. o myslivosti je prvním zákonem, který nařizuje myslivcům povinnost pečovat o zvěř. Povoluje výkon myslivosti pouze podle všeobecně uznávaných mysliveckých zásad a ukládá tresty za jejich porušování. Dále zakazuje všechny způsoby lovu, u kterých hrozí nepřiměřené trýznění zvěře.⁵

Zákon č. 225/1947 Sb. a 23/1962 Sb. o myslivosti pouze navazují na předešlý zákon a rozšiřují ho o nově zakázané způsoby lovu.⁶

³ HROMAS, Josef. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická, 2008, s. 46. ISBN 978-80-86271-00-2.

⁴ Tamtéž, s. 46.

⁵ Tamtéž, s. 48.

⁶ Tamtéž, s. 49–50.

Zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti uvádí aktuální výčet zakázaných způsobů lovu (viz dále).

3.1.1 Zakázané způsoby lovu

Současná legislativa (zákon č. 449/2001 Sb.⁷) upravuje způsoby lovu tak, aby byly prováděny v souladu s mysliveckými zásadami, zásadami ochrany přírody a zásadami ochraňující zvěř proti týrání. Zásady proti týrání zvěře vycházejí mj. i z myslivecké etiky. Nejedná se o kompletní přepis všech bodů zakázaných způsobů lovu, jen výčet těch nejpodstatnějších.

Mezi zakázané myslivecké praktiky patří;

- užívání neschválené munice a doplňků
- užívání lapacích ok, želez, košů, tluček, pastí a háčků
- užívání umělých zdrojů světla
- lovení zvěře způsobem, jímž se zbytečně trýzní
- lovení zvěře pomocí jedů a plynů
- lovení zvěře pomocí sítí, pokud se nejedná o ornitologický výzkum
- lovení zvěře pomocí užití živých živočichů jako návnad
- lovení zvěře vyšší než 55 cm pomocí psů
- lovení zvěře pomocí elektrických zařízení
- lovení zvěře pomocí jiných než loveckých zbraní, vč. výbušnin
- lovení zvěře pomocí poloautomatických a automatických zbraní se zásobníkem schopným pojmout více než 2 náboje
- lovení zvěře za noci, krom prasat divokých a lišek obecných
- lovení zvěře ve vzdálenosti 200 metrů od krmelce
- vykonávání střelby na hnízdech a vystřelování hnízd
- vykonávat honitbu ve vzdálenosti 200 metrů od sousední honitby
- lovení ptactva pomocí olovněných brokových nábojů

⁷ Zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti, §45. Dostupné z:
<http://www.profimysl.cz/web/zakony/mylivecke%20predpisy/zakon%20o%20myslivosti%20449.2001%20Sb..htm>

3.2 Myslivost a její významy

Mysliveckou činnost lze zkoumat z široké škály hledisek, z nichž některé se postupem času měnily. V následujících odstavcích můžeme vidět, jaký má dnes myslivost význam pro naši společnost.

3.2.1 Hospodářský význam

Hospodářský význam myslivosti neodmyslitelně souvisí s produkcí živočišných komodit. Mezi takové patří zejména zvěřina, kůže, kožešina, srst, peří, rohovina, zuby, apod., které myslivec může vnímat jako ceněné trofeje. Tyto komodity ovšem přinášejí nemalý finanční obnos, za který může myslivecké sdružení uhradit své provozní náklady. Mezi další finanční zdroje mysliveckého sdružení patří správní poplatky, úplata za postoupení výkonu práva myslivosti a placené odstřely.⁸

3.2.2 Branný význam

Verbování členů mysliveckých spolků do armády v minulosti nebylo žádnou výjimkou. Vznikaly tak myslivecké oddíly, které armáda hojně využívala jako vojenské průzkumníky. Myslivci byli více než vhodní adepti, protože výborně ovládali střelné zbraně, orientaci ve složitém terénu a tichý pohyb v lese. Armáda mimo jiné také ušetřila za výcvik. Později zastávali i činnosti pohraničnicků a ostrostřelců.⁹

Dnes bychom povinnou službu myslivců v armádních jednotkách považovali za nadbytečnou, nicméně mnohé myslivecké činnosti v sobě stále skrývají branný význam. Při lovu jedinec trénuje manipulaci s palnými zbraněmi, zlepšuje svou pozornost, vnímavost a orientaci, učí se taktice a zbavuje se netrpělivosti. V myslivosti se také učí samostatnosti a zároveň spolupráce, opatrnosti a odvaze, jistotě a pohotovému jednání.¹⁰

3.2.3 Rekreační význam

Je všeobecně známo, že pobyt a pohyb v přírodě má pozitivní vliv na fyzickou i psychickou stránku člověka. Shodou okolností velká část pracovní náplně myslivců spočívá v pobytu venku. Veškeré vynaložené úsilí se tedy promění nejen ve vyšší výdrž a fyzickou zdatnost, ale i v lepší odolnost vůči různým povětrnostním podmínkám.

⁸ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 45. ISBN 978-80-213-2808-2.

⁹ ROTHENBERG, Gunther E. *The Army of Francis Joseph*. Purdue University Press, 1999, s. 5–6.

¹⁰ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 46. ISBN 978-80-213-2808-2.

Myslivec se také naučí pravidelnému rannímu vstávání, zručnosti a obratnosti. Důraz je také kladen na bezpečnost, jejíž zásady si myslivec osvojuje. S fyzickou vzpruhou pak ruku v ruce přichází i vzpruha psychické stránky. Lidé mající sedavé zaměstnání si velmi vítají rekreační možnosti, které jim myslivost poskytuje. Cení si zejména možnosti odreagovat se od pracovního vypětí a využívají myslivost jako formu aktivního odpočinku.¹¹

3.2.4 Myslivost a kultura

Myslivost je hluboce zakořeněna v naší kultuře a její vliv je znát všude kolem nás. Stačí navštívit jakýkoliv novogotický zámek, abychom viděli jaký význam měla myslivost v životě našich předků. Myslivost, příroda, motivy zvěře a lovu inspirovaly mnoho umělců, malířů, skladatelů i spisovatelů.¹² I z těchto důvodů se stala součástí nehmotného kulturního dědictví České republiky.¹³

3.2.5 Myslivost a sport

Vzhledem k bohatému rekreačnímu významu není těžké nabýt dojmu, že myslivost je druh sportu. Podobné rysy tu jistě jsou; také se jedná o dobrovolnou činnost vykonávanou ve venkovním prostředí za účelem relaxace a posílení fyzické kondice.¹⁴ Myslivci jsou často zobrazováni s puškou v ruce a spojení střelby s myslivostí je neoddiskutovatelné. Střelectví samotné lze vnímat jako sport, protože střelec má se svým cílem lhostejný vztah. V případě sportovního lovu je samotný akt lovu jeho hlavním účelem.¹⁵

Myslivost by ale ze strany veřejnosti neměla být vnímána jako sport. Myslivost v sobě skrývá hlubší význam, než je na první pohled zřejmé. Myslivec se svým cílem má vztah složitější; zvěř je mu objektem ochrany a péče. Na svůj cíl vystřelí až po důkladném

¹¹ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 47–48. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹² SOUKUP, Václav. Definice a význam myslivosti. *Myslivost: stráž myslivosti: Časopis pro myslivce, kynology, střelce a přátele přírody*. Praha: Myslivost, 1953-, 1/2009, s. 8. ISSN 0323-214X.

¹³ HORÁLEK, Martin. Myslivost byla zapsána na seznam nehmotného kulturního dědictví České republiky. *Myslivost: stráž myslivosti: Časopis pro myslivce, kynology, střelce a přátele přírody*. Praha: Myslivost, 1953-, 3/2012, s. 5. ISSN 0323-214X.

¹⁴ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 48. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹⁵ PRACHAŘ, Tomáš. Lov vs. myslivost. *Lovec: magazín pro příznivce moderního lovu*. Brno: Extra Publishing, 2020, č. 2–3, s. 7–8. ISSN 2694-7005.

uvážení, přičemž zbraň mu slouží jako nástroj, kterým počty zvěře redukuje. Pro myslivce se pak lov stává pouhým prostředkem jeho činnosti.¹⁶

3.3 Myslivost versus lovectví

Přestože už dávno skončilo období, kdy člověk musel vykonávat lov za účelem obživy, lovecká činnost z různých důvodů přetrvávala až dodnes. Ačkoliv se to tak nemusí zdát – možná i proto, že ve společnosti převládá takové přesvědčení – tak lov tvoří jen malou část myslivosti. Česká příroda není divočina, nýbrž kulturní krajina, kterou je třeba určitým způsobem udržovat v žádaném stavu. Myslivost je tedy nástroj, který již tradičně zajišťuje hospodářské zásahy u volně žijící zvěře. Příkladem takových činností je regulace přemnoženého druhu prostřednictvím odlovu, ale jinde naopak ochranou a kultivací se záměrem zvýšení jejich počtu. Lovecká vášeň je pak chápána jako něco, co by k myslivosti nemělo patřit. Stejně tak samotný lovecký akt je pouhou vedlejší činností, jež z myslivosti vychází a kterou bychom měli chápat jako nepříjemné a nutné zlo.¹⁷

Na druhé straně při sportovním lovu taková omezení neexistují. Střelecká vášeň je v lovu přímo žádaným kritériem. V případě placených lovů je dokonce hlavním cílem, aby si střelec lov „co nejvíce užil“ a mohl si odvést co největší trofej. Nelze tvrdit, že při takových lovech neexistuje žádná forma lovecké etiky, jen není univerzálně vyžadována. Souvisí s osobností lovce, s jeho přístupem ke zvěři a s jeho vlastní motivací a odpovědností. Bohužel ale není výjimkou, když zcela chybí jakýkoliv etický přesah, případně i jiné zvyky spojené s usmrcením zvěře. Přitom je to právě myslivecká etika a tradice, které oddělují myslivce a od obyčejného lovce.¹⁸

Dalším rozdílem jsou zbraně a lovecké metody, které se ve světě užívají. V současnosti je u nás myslivce oprávněn používat pouze klasické lovecké pušky a brokovnice – jiné druhy zbraní jsou zakázané. V zahraničí se ale ke zvýšení atraktivity a zábavnosti užívá široká škála zbraní, které zahrnují pistole, luky, harpuny, kuše, praky, oštěpy, nástražné pasti a dokonce nože. Takové způsoby lovu jsou v současných mysliveckých diskuzích

¹⁶ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 48. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹⁷ PRACHAŘ, Tomáš. *Lov vs. myslivost. Lovec: magazín pro příznivce moderního lovu*. Brno: Extra Publishing, 2020, č. 2–3, s. 7–8. ISSN 2694-7005.

¹⁸ Tamtéž, s. 2–3.

považovány za barbarské a velká část se shoduje, že sportovní lov „amerického stylu“ v našich podmínkách nemá místo.¹⁹

Pomyslnou třesničkou na dortu je i ten fakt, že čeština jako jeden z mála jazyků rozlišuje „myslivce“ od „lovce“.

3.4 Myslivost z pohledu veřejnosti

Myslivost dnes čelí problému v podobě negativního přijetí od společnosti. Zdá se být čím dál obtížnější jen obhájit mysliveckou činnost před neinformovanou veřejností, natožpak ji ještě přesvědčit o důležitosti a prospěšnosti, kterou myslivost na naši kulturní krajinu má. Mohou za to jiné trendové hodnoty, které jsme byli na přelomu nového tisíciletí přijat. Veřejnost a různé organizace vyvíjí na myslivost často neadekvátní tlak a předkládají návrhy na legislativní úpravy zásadně měnící organizaci na honebních pozemcích a další výkon myslivosti. Takové kroky mohou vést k výrazným změnám v počtu spárkaté zvěře na takovou úroveň, kdy bude prakticky neobhospodařovatelná.²⁰

Je nutné, aby současná společnost začala myslivost vnímat jako obor dlouhodobě jednající podle zvyků a tradic vycházejících ze zkušenosti a historických vlivů. Že být myslivcem neznamená jen vykrmit zvěřinu, zastřelit ji a poté to oslavit. Myslivost je hlavně ekologický nástroj obhospodařující vybranou část ekosystému.²¹

Málokdo ale dnes myslivost vnímá takovým způsobem. Mohou za to takoví jedinci, kteří nedodržením myslivecké etiky a daných předpisů kazí myslivcům pověst. Stejně tak ale není žádným tajemstvím, že by mnohým myslivcům prospěla notná dávka sebevzdělávání. Myslivost již pro mladou generaci není atraktivní, což se odráží i na stále vyšším průměrném věku členské základny, ti ortodoxní a konzervativní jedinci jsou navíc silně proti myslivecké reformě. Prostoru pro zlepšení je zde zkrátka víc než dost. Myslivci bezesporu vykonávají pro naši kulturní krajinu záslužnou službu, zůstává jen otázkou, zda o tom budou schopni přesvědčit i zbytek společnosti.²²

¹⁹ PRACHAŘ, Tomáš. Lov vs. myslivost. *Lovec: magazín pro příznivce moderního lovu*. Brno: Extra Publishing, 2020, č. 2–3, s. 9. ISSN 2694-7005.

²⁰ SOUKUP, Václav. Definice a význam myslivosti. *Myslivost: stráž myslivosti: Časopis pro myslivce, kynology, střelce a přátele přírody*. Praha: Myslivost, 1953-, 1/2009, s. 8. ISSN 0323-214X.

²¹ Tamtéž, s. 8.

²² Tamtéž, s. 8.

3.5 Historie myslivosti

Jeskyní malby nám potvrzují, že lov jako prostředek přežití provázel člověka již od pravěku. Další rozvoj nastal ve starověku, ze kterého pochází i první spisy odkazující k lovu.²³ Vznikají mýtické postavy, jako je Artemis, Diana a Nimrud, kteří představovali tehdejší patrony lovu.²⁴

Ve středověku lov definitivně ztrácí význam obživy a stává se oblíbenou kratochvílí panovníků. Feudální panovníci získávají s vlastnictvím půdy i výhradní právo k lovu, přičemž je při loveckých výpravách obklopují lovecké družiny. K lovu se užívají zejména kuše, kopí, lovecké meče a lovecké ručnice. Rozvíjí se techniky honů, užívají se pasti a sítě.²⁵

Zlom nastává v období baroka. Tehdy vznikla nutnost pro chov zvěře k uspokojení loveckých potřeb panovníka, navíc roku 1573 vychází usnesení o ochraně zvěře. Z poddaných, kteří se tohoto úkolu ujali, se namísto lovců stávají chovatelé, potažmo myslivci. Z myslivosti se stává povolání, na které se myslivci během tříleté výuční doby připravují. Roku 1781 císař Josef II. vydává dekret o zrušení nevolnictví, o pár let později vzniká první honební patent. Výkon myslivosti se stává právem státu, který jej svěřuje.²⁶

V 19. století myslivost nabývá podoby, kterou známe dnes. Je zrušeno poddanství, vyhynou velké šelmy a sokolnictví ustupuje do pozadí. Naopak se rozvíjí bažantnictví a brokové pušky. Roku 1962 se právo výkonu myslivosti odlučuje od vlastnictví pozemku a myslivost přechází do rukou mysliveckých a lesnických organizací.²⁷

3.6 Myslivecká etika

Během staletého vývoje myslivosti vznikl hluboký etický vztah mezi myslivcem a zvěří. Takovýto vztah přetrval až dodnes, přičemž v minulosti sloužil jako podhoubí ke vzniku mnohých mysliveckých zvyků a obyčejů. Myslivec se v úctě ke zvěři drží striktních zásad, které mu nařizuje myslivecká etika. Tyto zásady nejsou pouhým souhrnem

²³ Xenofón a jeho spis O lovu.

²⁴ Historie lovu a myslivosti. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Praha: CMMJ [cit. 2022-12-13]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie/>

²⁵ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 9–10. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

²⁶ Tamtéž, s. 12–13.

²⁷ Historie lovu a myslivosti. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Praha: ČMMJ [cit. 2022-12-13]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie/>

jednotlivých úkonů, které mají sloužit jako divadélko pro přihlízející, nýbrž tvoří vznešenou kulturu myslivosti. To vše dává vzniknout silnému poutu mezi myslivcem, zvěří a krajinou.

Když přestanou platit zákony, které legislativně upravují chování myslivce, přichází na řadu myslivecká etika. Myslivec tak začne rozhodovat dle svého rozumu a citu, který si během let vypěstoval.²⁸ Jak říká Hanzal: „*Etika začíná tam, kde končí zákon.*“²⁹ Myslivec zvěř respektuje a vnímá ji jako sobě rovnou, nezáleží na tom, zda před ním stojí živá či již řádně ulovená.

V souladu s mysliveckou etikou ku příkladu myslivec nevystřelí na další kus zvěře, pokud nebyl předchozí kus dosledován.³⁰ Dále nevystřelí na zajíce v loži nebo na neletícího bažanta. Před drobnou zvěří nekleká, ani se nijak neschovává³¹ a po ulovení na zvěř rozhodně nesedá, neklade na ni nohu, a to ani pro fotografování.³²

Je nutné, aby zvíře vnímal ne jako živý terč, nýbrž jako partnera se stejným právem k životu, a v případě lovu i se stejným právem na rovnost šancí. Myslivec se nesmí vyžívat ve strasti zvěře, naopak musí najít uspokojení v činnostech prostřednictvím kterých o zvěř pečuje a chrání. Střelba mu slouží pouze jako nástroj, kterým udržuje rovnováhu v české přírodě.³³ Tripes říká: „*Myslivec totiž nechová zvěř proto, aby ji usmrcoval, ale usmrčuje ji právě proto, aby ji choval.*“³⁴ I proto lze myslivcův vztah ke zvěři považovat za zcela unikátní. Tímto se profese myslivce liší od obyčejného lovce, který lov na zvěř pořádá v zájmu své vlastní obživy, nebo dokonce jako sport či zábavu.

²⁸ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 38. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

²⁹ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 256. ISBN 978-80-213-2808-2.

³⁰ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 59. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

³¹ RAKUŠAN, Ctirad a kol. *Základy myslivosti*. 2. vyd. Praha: Český myslivecký svaz, 1988, s. 285. ISBN 07-109-79.

³² TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 33. ISBN 978-80-905371-1-8.

³³ KOVAŘÍK, Jaromír. Myslivecké zvyky a tradice v minulosti a dnes. *Myslivost: stráž myslivosti: časopis pro myslivce, kynology, stělce a přátele přírody*. Praha: Myslivost, 1953-, 9/2003. ISSN 0323-214X.

³⁴ KOVAŘÍK, Jaromír. *Etika v myslivosti*. Praha: Druckvo, 2008, s. 34. ISBN 978-80-904056-3-9.

Jak říká Vodička: „*Kdo je dobrým myslivcem, je i dobrým člověkem.*“³⁵ a správně vykonávaná myslivost pod taktovkou myslivecké etiky učí člověka ocenit krásy přírody a života v ní.³⁶

Celé toto obsáhlé téma lze v posledku rozdělit na dvě složky; na samotnou mysliveckou etiku (do které patří i důraz na estetično) a na myslivecké zvyky a tradice.

3.6.1 Myslivecké desatero

V mysliveckých a lesnických kruzích se kniha „*Penzum znalostí z myslivosti*“ považuje za vědomostní studnu, ze které lze čerpat téměř vše k tomuto tématu. Ačkoliv se monografie primárně soustředí na přípravu adeptů k mysliveckým a hospodářským zkouškám, otiskly i myslivecké desatero, kterého by se každý myslivec měl držet:

- I. *„Bud' vždy, všude a za všech okolností myslivcem tak, jak zákon, předpisy a myslivecké zvyky káží a jak jsi v nich vychováván a poučen byl!“*
- II. *„Ke zvěři se chovej šetrně, chovej ji, zušlechtuj a chraň!“*
- III. *„Upravuj stavy zvěře. Dravou zvěř zbytečně nestřílej, neboť i ona v únosné míře užitečná je!“*
- IV. *„Pamatuj, že příroda není střelnice, střílej jen na to, co bezpečně rozeznáš!“*
- V. *„Proti újedníkům, bouchalům, pytlákům a jiným škůdcům nebud' shovívavý! Bud' však opatrný!“*
- VI. *„Neber na lehkou váhu svou mysliveckou čest! Tu vždy a všude chraň a braň!“*
- VII. *„Mluv jen naší krásnou českou mluvou mysliveckou, neboť ona je nehynoucím odkazem našich mysliveckých předků!“*
- VIII. *„Zachovávej naše dobré české zvyky a tradice! Je to nejen tvoje právo, ale i povinnost!“*
- IX. *„Psa svého miluj nade všechno! Jest ti nejlepším pomocníkem a věrným druhem!“*
- X. *„Vždy a za všech okolností při výkonu práva myslivosti bud' ti nadále náš patron sv. Hubert ochráncem!“³⁷*

V minulosti proběhly pokusy o sjednocení i etického kodexu. Řád sv. Huberta na přelomu tisíciletí takovou snahu vyvinul. Předložili Mezinárodní radě pro myslivost a ochranu

³⁵ Zvěř a myslivost ve světle věků

³⁶ KOVAŘÍK, Jaromír. *Etika v myslivosti*. Praha: Druckvo, 2008, s. 34. ISBN 978-80-904056-3-9.

³⁷ *Penzum - základy znalostí z myslivosti: (i pro studující, kteří se připravují ke všem druhům mysliveckých zkoušek)*, 9. vyd. Praha: Druckvo, 2008 s. 118. ISBN 978-80-904056-0-8.

zvěře (CIC) návrh etického kodexu, který by byl závazný pro všechny myslivce v rámci celé Evropy.³⁸ Návrh mezinárodní radou bohužel přijat nebyl, nicméně se alespoň proměnil na etický kodex řádu jako takového.³⁹

3.6.2 Patroni myslivosti

V dávných dobách lovci své lovecké úspěchy přisuzovali nadpřirozeným silám a bytostem, kterým záhy za úspěšný lov děkovali. V mnohých kulturách tak dodnes nacházíme praktiku obětování bohům. Ve všech starověkých kulturách existovali v nějaké podobě bohové lovu. Po příchodu křesťanství došlo k nahrazení těchto pohanských bohů za světce, kteří se pak stali patroni všech lovců a myslivců. První z těchto patronů je sv. Eustach, kterého později nahradil sv. Hubert.⁴⁰

3.6.2.1 Sv. Eustach

Vznik legendy o sv. Eustachovi spadá až do 2. století. Eustach byl římský vojevůdce, který byl známý pronásledováním křesťanů. Podle legendy se mu ale jednoho zjevil jelen s ukřižovaným mužem mezi paroží. Tehdy se obrátil ke křesťanské víře, za což byl roku 118 spolu se svou manželkou a dětmi umučen k smrti. Jeho památka je římskokatolickou církví uctívána 20. září, v den jeho smrti a v období, kdy každoročně začíná jelení říje. Jeho kult byl do našich zemí přinesen již v 16. století, načež bylo na jeho počest bylo vystavěno nemalé množství kaplí.⁴¹

3.6.2.2 Sv. Hubert

Dnes je nejrozšířenějším patronem lovectví a myslivosti sv. Hubert. První důkazy o jeho uctívání pochází již z 15. století, nicméně na naše území byl jeho kult rozšířen až v 18. století, kdy také postupně vytlačil kult sv. Eustacha.⁴²

Hubert se narodil v roce 656 na území dnešní Francie. Díky svým šlechtickým poměrům žil rozmařilý život, rád popíjel, téměř každý den se vydával na lov. To vše se ale změnilo ve chvíli, když při lovu – stejně jako sv. Eustach – spatřil jelena se zářícím křížem mezi

³⁸ VONDRÁČKOVÁ, Ludmila. *Do nového tisíciletí s etickým kodexem myslivce*. Agrární WWW portál. <http://www.agris.cz/> [online]. [cit. 28. 05. 2021]. Dostupné z: http://www.agris.cz/venkov?id_a=99825

³⁹ Etický kodex člena Řádu svatého Huberta. *Řád svatého Huberta* [online]. Kuks, 2014 [cit. 2022-12-12]. Dostupné z: <http://www.radsvatehohuberta.cz/cs/o-radu/dokumenty/eticky-kodex/171-etickykodex>

⁴⁰ KOVAŘÍK, Jaromír. *Etika v myslivosti*. Praha: Druckvo, 2008, s. 45–46. ISBN 978-80-904056-3-9.

⁴¹ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 44.

ISBN 978-80-905371-1-8.

⁴² Tamtéž, s. 45.

parohy.⁴³ Podle legendy mu hlas boží řekl: „*Huberte, proč neustále hledáš a lovíš zvěř? Je už na čase, abys začal hledat mě, neboť já jsem Pán a Bůh, který byl za tebe a všechny lid ukřižovaný. Vezmi svůj kříž a následuj mne.*“⁴⁴ Tehdy se dal na pokání a stal se silně věřící. Byl vysvěcen na kněze a později se z něho stal biskup v městě Lutych, kde nechal postavit katedrálu. Zemřel na nemoc v roce 727. Roku 743 byl za svou bohaplnou činnost svatořečen. Hubertův syn Floribert nechal 3. listopadu následujícího roku hrob svého otce odkrýt a přemístit. Právě v tento den dnes slavíme svátek patrona myslivosti. Roku 825 byly jeho ostatky převezeny do chrámu v Ardenách, který byl na jeho počest přejmenován a kde spočívá dodnes.⁴⁵

Na počest sv. Huberta dnes pořádáme Svatohubertské slavnosti a mše, byly vystaveny mnohé kapličky a pomníčky. Motivy svatohubertské legendy inspirovaly všemožné umělce. Jako patron myslivosti nás učí moudrosti a střídmosti při lovu.

3.6.3 Myslivecké zvyky a tradice

Myslivecké zvyky a tradice jsou neodmyslitelnou součástí myslivecké etiky. Přicházejí v podobě obyčejů a jiných mysliveckých obřadů, přičemž některé zvyky v sobě navíc skrývají i praktický význam. Tradice jsou předávány prostřednictvím literatury nebo přejímaný při výkonu myslivecké praxe.

3.6.3.1 Osobnost myslivce

Osobnost myslivce je neodmyslitelně spjatá s mysliveckými zvyky a tradicemi. Nebýt jedinců s náležitými rysy, kteří v průběhu let zachovávali a pomohli zformovat velkou část myslivecké etiky, celá myslivost by dnes jistě vypadala jinak.⁴⁶

V průběhu let byly od lovců a později myslivců požadovány určité kvality. Již za dob starověku Antický filozof Xenofón (5. – 4. st. př. n. l.) vyžadoval od lovců střídmost⁴⁷, opatrnost a rozvahu.⁴⁸ O staletí později k nim německý básník Hadamar z Laberu (1300–

⁴³ KOVAŘÍK, Jaromír. *Etika v myslivosti*. Praha: Druckvo, 2008, s. 46. ISBN 978-80-904056-3-9.

⁴⁴ Připomínáme si svatého Huberta, patrona myslivců. *Svět myslivosti* [online]. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2018 [cit. 2022-12-12]. Dostupné z: <https://www.svetmyslivosti.cz/zpravy/pripominame-si-svateho-huberta-patrona-myslivcu>

⁴⁵ SACHE, Ivan. *Presentation of Saint-Hubert and its villages* [online]. 2005 [cit. 2022-12-12]. Dostupné z: <https://www.crwflags.com/fotw/flags/be-wlxsh.html>

⁴⁶ TRIPES, Oldřich. Osobnost myslivce a jeho odívání. *Myslivost: stráž myslivosti: Časopis pro myslivce, kynology, střelce a přátele přírody*. Praha: Myslivost, 1953-, 7/2007, s. 74. ISSN 0323-214X.

⁴⁷ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 3. ISBN 978-80-905371-1-8.

⁴⁸ KOVAŘÍK, Jaromír. *Etika v myslivosti*. Praha: Druckvo, 2008, s. 5. ISBN 978-80-904056-3-9.

1360) přidal nutnost mít patřičné znalosti.⁴⁹ Ruský spisovatel I. S. Turgeněv (1818–1883) popsal dokonce 24 takových vlastností, přičemž bychom dnes některé z nich považovali za úsměvné. Novodobé texty se ale shodují v jednom; myslivost je třeba vždy vykonávat ušlechtilě a s citem.⁵⁰

Myslivec udržuje rovnováhu v přírodě odlovem vybraných kusů zvěře. Rozhoduje tak o životě a smrti živých bytostí. S tímto právem však přichází i povinnosti, kterých musí dostát.⁵¹ Tripes říká: „[...] řádný myslivec musí nejdříve chovat a zušlechťovat, chránit a pečovat o zvěř, a až pak, až nakonec i ulovit.“⁵² Člověk, který se neostýchá zvěř střílet jen aby získal trofej, mezi myslivce rozhodně nepatří.⁵³ Správně vykonávaná myslivost pak zušlechťuje mysliveckou etiku, která má poté pozitivní vliv na osobnost myslivce.⁵⁴

Tedy aby myslivec svou práci mohl konat řádně, ušlechtilě a všeobecně dobře, musí mít jisté vlastnosti.⁵⁵ Kovařík říká: „Myslivec [...] musí tedy o životě zvěře a o přírodě vůbec vědět mnoho, aby své rozhodnutí obhájil před sebou samým i svými druhy.“⁵⁶ Takové zásadní vlastnosti jsou:

- důsledně dodržovat právní předpisy a normy upravující myslivost
- náležitě chovat a chránit zvěř zejména v časech nouze, respektovat období hájení zvěře, spolupracovat v rámci mysliveckého sdružení
- ušlechtilě vést lov a pravidelný odstřel v souladu s mysliveckou etikou, nepropadnout střelecké vášni a nepřejícnosti vůči ostatním myslivcům, vždy jednat obezřetně a pokorně
- důsledně dodržovat bezpečnost při manipulaci se zbraněmi, střílet jen na jistý cíl a to z patřičné vzdálenosti
- udržovat myslivecké tradice a zvyky, neustále se sebevzdělávat

⁴⁹ BOSL, Erika. Hadamar von Laber. In. BOSL, Karl. *Bavorský životopis*. Řezno: Tiskárny Řezno, 1983, s. 291. ISBN 3-7917-0792-2 (překlad vlastní)

⁵⁰ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 190–191. ISBN 978-80-213-2808-2.

⁵¹ KOVAŘÍK, Jaromír. *Etika v myslivosti*. Praha: Druckvo, 2008, s. 34. ISBN 978-80-904056-3-9.

⁵² HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 263. ISBN 978-80-213-2808-2.

⁵³ Tamtéž, s. 264.

⁵⁴ KOVAŘÍK, Jaromír. *Etika v myslivosti*. Praha: Druckvo, 2008, s. 34. ISBN 978-80-904056-3-9.

⁵⁵ Tamtéž, s. 34.

⁵⁶ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivecké zvyky a tradice v minulosti a dnes. Myslivost: stráž myslivosti: časopis pro myslivce, kynology, střílce a přátele přírody*. Praha: Myslivost, 1953-, 9/2003. ISSN 0323-214X.

- svědomitost a počestnost, zdvořilost a obětavost, ochota pomáhat jak svým druhům, tak i v běžném životě⁵⁷

Myslivost významným způsobem v člověku kultivuje lásku k přírodě, disciplínu a odměřenost, s kterou je třeba myslivost vykonávat. Osvojuje si mravní hodnoty, které si pak přenáší z profesního i do osobního života. Ničeho takového by ale nedosáhl, kdyby nectil své předky a nepsané „zákony“ myslivosti.⁵⁸ Protože je to právě úcta k myslivecké etice a dodržování mysliveckých zvyků a tradic, co dokazuje vyspělost myslivce.⁵⁹

3.6.3.2 Úlomky

Úlomky lze považovat za jednu z nejvýznamnějších a nejosobitějších mysliveckých tradic vůbec. Užívají se napříč celou myslivostí, od lovů až po myslivecké obřady a slavnosti.⁶⁰ Úlomky nám ukazují unikátní a citlivý vztah myslivce k přírodě. Všechny úlomky s sebou nesou velký symbolický význam.⁶¹

Takové symboly mají podobu ulomené větvičky, kterou v žádném případě nestříháme, ani neřežeme. Úlomky nejčastěji připravujeme z větviček nejbližšího vhodného stromu, obvykle užíváme jehličnaté stromy. Ze stromů vždy lámeme boční větvičky, nikdy ne vrcholek dřeviny. Méně časté jsou pak úlomky listnaté, které přichází v úvahu, když je k dispozici pouze listnatý strom, vhodnější je ale vždy užívat jehličnany. Za žádných okolností nepřichází v úvahu chráněné nebo cizokrajné stromy.⁶²

Tradice úlomků je bohatá, ale možná i příliš náročná, abychom očekávali její dokonalou znalost od adeptů a mladých myslivců. Naproti tomu od mysliveckého hospodáře a od dalších zkušených myslivců se očekává nejen absolutní znalost, ale i jejich dohled a ochota poradit svým neznalým kolegům.⁶³ Úlomky se dělí na několik druhů, které se liší svou přípravou a účelem:

⁵⁷ KOVAŘÍK, Jaromír. *Etika v myslivosti*. Praha: Druckvo, 2008, s. 34. ISBN 978-80-904056-3-9.

⁵⁸ Tamtéž, s. 34–36.

⁵⁹ RAKUŠAN, Ctirad a kol. *Základy myslivosti*. 2. vyd. Praha: Český myslivecký svaz, 1988, s. 288. ISBN 07-109-79.

⁶⁰ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 4. ISBN 978-80-905371-1-8.

⁶¹ Myslivecké zvyky a tradice - úlomky. *WM Hunting* [online]. Praha: WM Travel, 2018 [cit. 28. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.kdelovit.cz/cz/clanky/mylivecka-mluva/mylivecke-zvyky-a-tradice-ulomek>

⁶² HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 190–191. ISBN 978-80-213-2808-2.

⁶³ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 5. ISBN 978-80-905371-1-8.

Stavovský úlomek má podobu třívýhonkové větvičky a sune se na levou stranu klobouku při mnohých mysliveckých ceremoniálech. Lze jej předat adeptovi jako symbol přijetí mezi myslivce.⁶⁴ Obdobně se stavovské úlomky nosí při čestném mysliveckém soudu, zkouškách loveckých psů a střeleckých soutěžích.⁶⁵

Vlastnický úlomek je pětivýhonkový. Užívá se k uctění ulovené zvěře a k určení jejího lovce. Dle tradice se z nejbližšího jehličnatého (nebo listnatého) stromu ulomí větvička a rozlomí se na dvě části.⁶⁶ První část úlomku se položí na komoru uloveného kusu, který jsme před tím otočili na pravý bok. Při položení úlomku se dbá na druh i pohlaví zvěře, protože například u samců parohaté zvěře by úlomek měl směřovat svou ulomenou částí k paroží, zatímco u samic by ulomená část měla směřovat k hlavě. Rozhodně jej nepokládáme na břicho, ani na hřbet.⁶⁷ Druhou část úlomku si ponechává lovec a slouží mu jako důkaz vlastnictví, neboť při spojení obou částí lze s jistotou doložit, že se jedná o jeden a ten samý úlomek.⁶⁸

Poslední hryz a poslední zob je třívýhonkový. Při ulovení spárkaté a pernaté zvěře se ulomí větvička z nejbližšího vhodného stromu a vloží se ulomenou částí napřed do tlamy nebo zobáku uloveného kusu. Tento úlomek nepoužíváme u šelem.⁶⁹

Lovecký úlomek je třívýhonkový a slouží k označení myslivce, který řádně ulovil šelmu a spárkatou nebo pernatou zvěř. Větvička nejbližšího vhodného stromu se lehce smočí v krvi zvěře a upevní se na pravou část klobouku, kde zůstane až do konce téhož dne. Při osamělém lovu si myslivec připravuje úlomek sám, zatímco pokud má s sebou společníka, čeká na něj, až mu připravený úlomek s krátkým proslovem předá. V takovém případě se úlomek předává levou rukou, je položený na klobouku a ulomená část směřuje k lovcovi. Při předání oba myslivci své klobouky smekají. Lovec může poděkovat za předání svému společníkovi tím, že mu z úlomku ulomí jeden boční výhonek a stejným

⁶⁴ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 4. ISBN 978-80-905371-1-8.

⁶⁵ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 193. ISBN 978-80-213-2808-2.

⁶⁶ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 58. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

⁶⁷ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 4. ISBN 978-80-905371-1-8.

⁶⁸ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 58. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

⁶⁹ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 191. ISBN 978-80-213-2808-2.

způsobem mu ho předá zpět. Případně lze takto poděkovat i loveckému psovi vložení úlomku za obojek.⁷⁰

Střelový (též vstřelový) úlomek je jednovýhonkový a nese s sebou hygienický význam. Pokud se vstřel nachází na levém (obnaženém) boku, tak se úlomek vsouvá do střelné rány. V letních měsících tak zabraňuje hmyzu, aby se dostal do rány.⁷¹

Ozdobným úlomkem se zdobí již připravené stoly na mysliveckých plesech, posledních lečích a jiných mysliveckých slavnostech. Ozdobné úlomky nejlépe vyniknout na bílém prostírání.⁷²

3.6.3.3 Zálomky

Užívání zálomků je jeden ze zvyků, který plní praktickou a estetickou funkci zároveň. Myslivci tento zvyk převzali od svých loveckých předků, kteří zálomky užívali k tiché komunikaci. Dnes si pomocí nich myslivec značkuje místa určitého významu. V posledních letech bohužel ubývá myslivců, kteří umí zálomky správně užívat.⁷³

Zálomky se často zaměňují s úlomky a to čím dál častěji i v populární myslivecké literatuře. Jejich vzájemná podobnost se ale omezuje pouze na to, že oba mají podobu větviček jehličnatých stromů. Zálomky lze ale na rozdíl od úlomků řezat a sekát. Popravdě se při přípravě většiny z nich bez nože neobejdeme. Můžeme je použít na osamělých lovech, honech, ale i na zkouškách loveckých psů. Pokud se uijí dobře, umí zjednodušit organizaci všemožných mysliveckých aktivit. Jsou si vzájemně unikátní a při jejich přípravě bychom se měli držet přesně daných postupů. Zároveň se po jejich použití doporučuje je co nejdříve odstranit, aby nedošlo k nedorozumění. Dělí se do sedmi druhů.⁷⁴

⁷⁰ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 5. ISBN 978-80-905371-1-8.

⁷¹ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 191. ISBN 978-80-213-2808-2.

⁷² TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 5. ISBN 978-80-905371-1-8.

⁷³ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 60. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

⁷⁴ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 18. ISBN 978-80-905371-1-8.

Hlavní zálomek má zhruba velikost paže, dřevina větvičky je oholená z kůry, aby nedošlo k záměně s nahodile opadlou větví. Pokládá se, nebo větší spodní stranou vzhůru na nápadné místo. Signalizuje „*Pozor!*“ a navádí nás k hledání dalších značek.⁷⁵

Směrový zálomek má velikost předloktí a jeho větvička je oholená z kůry. Jak již název napovídá, svou naříznutou stranou nám ukazuje směr. Více takových zálomků pokládáme na dohled od sebe až k cíli.⁷⁶

Nástřelový zálomek má velikost paže a používá se k označení místa zásahu zvěře (např. pro pozdější sled). Připravuje se nalomením větve stromu přímo na místě, které chceme označit. Případně lze neoholený zálomek velikosti paže zapíchnout kolmo do země.⁷⁷

Stopový zálomek má velikost dlaně a používá se společně se zálomkem nástřelovým. Skládá se z dvou až tří větviček a svým otočením nám signalizuje směr, kterým zasažená zvěř odskočila, její pohlaví a směr, kde stál střelec.⁷⁸

Stanovištní zálomek má velikost paže a používá se k označení cílového stanoviště střelců při honu. Na takovém stanovišti je zapíchnut do země. Zálomek má všechny větvičky zlámané krom pár koncových. Lze jej kombinovat se směrovým zálomkem.⁷⁹

Výstražný zálomek má velikost paže a varuje ostatní myslivce před nebezpečím, nějakým zařízením nebo označuje místo, kam by neměl chodit. Zálomek připravíme oholením z kůry, odstraněním větviček krom pár na konci a ohnutím zálomku do oblouku takovým způsobem, aby se oba konce spojili. Zálomek viditelně zavěsíme na kmen.⁸⁰

Čekací zálomek má velikost paže skládá se z dvou překřížených větviček. Používá se ve chvíli, když jsme nuceni se vzdálit od svého stanoviště. Signalizujeme tak ostatním myslivcům najevo: „*Vrátím se, počkej zde!*“. Jiný myslivec může ulámat větvičky

⁷⁵ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 194. ISBN 978-80-213-2808-2.

⁷⁶ Tamtéž, s. 194.

⁷⁷ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 60–61. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

⁷⁸ Tamtéž, s. 61.

⁷⁹ Tamtéž, s. 61–62.

⁸⁰ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 196. ISBN 978-80-213-2808-2.

zálomku a tím dát najevo, že nemůže čekat. Spolu se stanovištními zálomkami můžeme označit místo shromaždiště honu.⁸¹

3.6.3.4 Myslivecká mluva

Kořeny zvláštní myslivecké mluvy sahají až do středověku, kdy se myslivost jakožto povolání začala svou mluvou odlišovat od běžné hovorové řeči. Tato profesní výstřednost se zachovala a v mysliveckých spolcích se používá až dodnes. Třebaže je myslivecká mluva velmi stará, podléhá i tak jazykovému vývoji, který upravuje a přizpůsobuje mluvu na základě měnících se poměrů v myslivosti – ale i ve společnosti – a udržuje ji tak aktuální. Vymizely z ní nepatřičně převzaté výrazy z jiných jazyků (zejména němčiny) a byly nahrazeny vhodnějšími slovy lépe odrážející svůj význam, které jako vedlejší efekt i lépe fungují s pravidly českého jazyka.

Myslivecká mluva se užívá ve všech sférách profese; při lovech, při společenských událostech, při dalších mysliveckých aktivitách a pracích, ale i v odborných mysliveckých publikacích. Myslivecká mluva se od té naší liší zejména na základě popisu zvěře a různých zvířecích druhů, rozlišuje věk a pohlaví, včetně popisu všemožných životních projevů. Neomezuje se ale pouze na zvěř, nýbrž své pojmenování má i myslivecká výzbroj a výstroj, nástroje potřebné k lovu a chovu, včetně mnohých dalších činností, způsobů lovu a péče o zvěř.

Dnes má myslivecká mluva na 2 000 výrazů a nadále se rozšiřuje. Vždyť na přelomu 18. a 19. století podle významného českého buditele Josefa Jungmanna myslivecká mluva čítala pouhých 1 500 výrazů.⁸² Na něj navázali další obrozenečtí autoři, zejména pak František Špatný, autor prvního novodobého česko-německého mysliveckého slovníku, do kterého čerpal zejména od starých myslivců, hajných a lesníků.⁸³ Špatný je dnes považován za zakladatele českého mysliveckého písemnictví.⁸⁴

⁸¹ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 62. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

⁸² TRIPES, Oldřich. Myslivecké zvyky a tradice v minulosti a dnes. *Myslivost: stráž myslivosti: Časopis pro myslivce, kynology, střelce a přátele přírody*. Praha: Myslivost, 1953-, 3/2007, s. 63. ISSN 0323-214X.

⁸³ VACH, Miloslav a Jaromír KOVAŘÍK. *Myslivecké zvyky a tradice*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1973, s. 18. ISBN 07-002-73.

⁸⁴ KOUDELKA, Oldřich. František Špatný a jeho publicistická činnost. *WM Hunting* [online]. Praha: WM Travel, 2015 [cit. 16. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.kdelovit.cz/cz/clanky/etika-a-historie-myslivosti/frantisek-spatny-a-jeho-publicisticka-cinnost>

V minulosti bylo v rámci mysliveckých spolků užívání myslivecké mluvy vyžadováno výnosem ministerstva zemědělství z roku 1946.⁸⁵ Na ni částečně navazovala oborová norma z roku 1988, která obdobně vyžadovala její užívání.⁸⁶ Přestože tato oborová norma pozbyla platnosti v roce 1993, je v zájmu každého myslivce, aby mysliveckou mluvu ovládal, řádně ji užíval a měl zájem se v ní zdokonalovat.⁸⁷ Je jen těžce představitelné, že by myslivec znal a aktivně užíval celou škálu dvou tisíce výrazů, nicméně je to právě myslivecká mluva pomocí které můžeme prokázat dostatečnou odbornou znalost myslivecké profese.⁸⁸

Myslivecká mluva se promítá do všech sfér myslivosti; od pozdravů a tradic, přes lovectví a zbraně, až po zvěř. Unikátnost myslivecké mluvy zohledňující různé části těl různých druhů, věk, pohlaví a životní projevy zvěře můžeme vidět na těchto pár výrazech v krátkém slovníku:⁸⁹

- barva – krev zvěře
- běhy – zadní i přední končetiny srstnaté zvěře
- kelce – horní špičáky jelení, zřídka srncí, zvěře
- lončák – sele prasete divokého v druhém roce stáří
- světla – zrakové orgány téměř všech druhů zvěře (kromě dravců)
- zhasnout – přestat žít

3.6.3.5 Myslivecké odívání

K mysliveckému odívání neodmyslitelně patří zelená barva. Za tradiční myslivecké barvy se ovšem považují i některé odstíny šedé a hnědé barvy. Tento barvený výběr pochází již z 16. století, kdy čeští myslivci nosívali šedé a zelené kabátce.⁹⁰

Zatímco myslivecké barvy se postupem času měnily jen velmi málo, střih mysliveckých oděvů zažil výraznější proměnu. V minulosti majitelé panství pro své myslivce a lesníky zaváděli stejnokroje. Podobným snahám čelili v pozdějších dobách i spolky českých

⁸⁵ Výnos ministerstva zemědělství se dne 22. 10. 1946 (čj. 122585/4640-VI/6/46).

⁸⁶ Oborová norma ON 48 0016 - Názvosloví v lesním hospodářství (Myslivost, názvy a definice)

⁸⁷ KOVAŘÍK, Jaromír. Myslivecké zvyky a tradice v minulosti a dnes. *Myslivost: stráž myslivosti: Časopis pro myslivce, kynology, stělce a přátele přírody*. Praha: Myslivost, 1953-, 9/2003. ISSN 0323-214X.

⁸⁸ Tamtéž, s. 39.

⁸⁹ RAKUŠAN, Ctirad a Jaromír KOVAŘÍK. *Myslivercká mluva: texty, slovník*. Praha: Druckvo, 2007. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-254-0375-4.

⁹⁰ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 262. ISBN 978-80-213-2808-2.

myslivců, nicméně se po diskusi dospělo k závěru stejnokroje nezavádět. Dnes jsou spolkové uniformy v rámci dobrovolných mysliveckých spolků pouze doporučeny, to ale neznamená, že by myslivec měl na lovy a jiné ceremoniální příležitosti chodit v oděvu nedbalého výběru. Záleží na každém jednotlivci, aby svůj oděv vhodně přizpůsobil situaci.⁹¹

Oděv se skládá z pláště a obuvi přizpůsobené ročnímu období a momentální počasí. Dnes se na osamělé lovy užívají i tzv. kamuflážní oděvy zbarvené podle vegetace, aby myslivce co nejlépe zapadl do okolního prostředí. Naproti tomu na společné lovy se z důvodu bezpečnosti doporučuje užívání tzv. signálních barev (zejména červená a žlutá), ať už v podobě pásků na pokrývku hlavy nebo na jiné části oděvu, či rovnou celých vest pro myslivce a lovecké psy.⁹²

Nakonec k mysliveckému oděvu neodmyslitelně patří pokrývka hlavy, která se nejčastěji objevuje v podobě zeleného klobouku doplněného o ozdoby. *Paletky* a *kačírky* se zapichují na levou stranu klobouku, zatímco na pravou stranu se zasunuje lovecký úlomek. Zadní část klobouku může doplňovat vlastní osobitá trofej získaná myslivcem neboli *štětka*.⁹³ V zimě klobouk nahrazuje čepice či beranice. Pokrývku hlavy myslivce nosí na vždy. Myslivce by k výzdobě svého klobouku měl přistupovat střídmě, ať pokrývka hlavy nevypráví spíše o nevksu svého nositele. Na klobouk stejně tak nepatří ocenění a vyznamenání.⁹⁴ Taková vyznamenání, včetně odznaků za zásluhy se připínají na pravou stranu saka v místě hrudi. Mělo by být v zájmu každého myslivce, aby se od svých druhů příliš nelišil, neboť hrozí, že by nošením nevhodných doplňků nectil myslivecké tradice.⁹⁵

Ačkoliv styl odívání není tak striktní jako v minulosti, stále existují nevhodné volby oděvu, které je třeba odmítnout. Mezi takové patří zejména maskáčové vzory na jakékoliv

⁹¹ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 40. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

⁹² HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 262. ISBN 978-80-213-2808-2.

⁹³ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 40. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

⁹⁴ TRIPES, Oldřich. Osobnost myslivce a jeho odívání. *Myslivost: stráž myslivosti: Časopis pro myslivce, kynology, střelce a přátele přírody*. Praha: Myslivost, 1953-, 7/2007, s. 74. ISSN 0323-214X.

⁹⁵ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 13. ISBN 978-80-905371-1-8.

součástí oděvu, křiklavé barvy, rifle, šustáky, gumáky, kšiltovky, či vojenské uniformy.⁹⁶ Pokud se k společnému lovu dostaví nevhodně oblečení účastníci, mohou být z něho vyloučeni.⁹⁷

Co se týče ženského odívání, platí zde stejná pravidla, jako u mužů, nicméně jsou ženám na ceremoniální příležitosti dodatečně dovoleny sukně. Existují také ženské klobouky, které ženy smekají stejně jako muži.⁹⁸

3.6.3.6 Myslivecké troubení

Zvuková signalizace v podobě troubení na zvířecí roh při lovech byla známá již ve starověku. Během středověku se lovecké rohy vyvíjely do podoby, kterou známe dnes. Začaly se vyrábět z kovu, byly různé velikosti a později také zatočené do kruhu. V 18. století se takovýto nástroj dokonce vyvinul do koncertního lesního rohu. Dnes myslivci při lovech užívají malý lovecký roh, zvaný borlice. Pro užití pěšky je k dostání zmenšený typ tzv. kapesní borlice.⁹⁹

V myslivosti dnes troubení využíváme z několika praktických a estetických důvodů. Troubení zlepšuje organizaci lovů a honů, potažmo pak přispívá k bezpečnosti jejich účastníků. Zároveň pozitivně působí na mysliveckou etiku a udržuje estetický odkaz mysliveckých předchůdců.¹⁰⁰

Myslivec borlici nosí zavěšenou na řemínku přes levé rameno na pravém boku. Tradiční postoj při troubení vypadá takto; nohy mírně rozkročené, borlici drží v pravé ruce, paže připažená k tělu a opřená o pravý bok, zatímco pokrčená ruka drží nátrubek u úst. Má-li myslivec též pušku, zavěsí ji na levé rameno kolmo k tělu a při troubení ji levou rukou drží okolo hlavně v místě horního poutka řemenu. Roztrub borlice směřuje šikmo vzhůru doprava. Pokud myslivec nemá pušku, levou rukou je opřený o bok.¹⁰¹ Je nejasné, zda si trubač při troubení ponechává pokrývku hlavy, či ne, neboť se názory v literatuře

⁹⁶ TRIPES, Oldřich. Osobnost myslivce a jeho odívání. *Myslivost: stráž myslivosti: Časopis pro myslivce, kynology, střelce a přátele přírody*. Praha: Myslivost, 1953-, 7/2007, s. 74. ISSN 0323-214X.

⁹⁷ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 23. ISBN 978-80-905371-1-8.

⁹⁸ Tamtéž, s. 13.

⁹⁹ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 180. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 180.

¹⁰¹ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 41. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

rozcházejí. Tripes říká: „... všichni myslivci smeknou pokrývku hlavy, a pokud sedí, při troubení vždy povstanou.“¹⁰² Zatímco Kovařík uvádí, že: „Pokrývku hlavy si trubač při troubení ponechává.“¹⁰³

Všeobecně se užívá notový materiál vytvořený Antonínem Dykem, který v roce 1936 přijala Československá myslivecká jednota za svůj oficiální a sjednotila tak jeho užívání napříč mysliveckými spolky. Dykův notový materiál je velice obsáhlý a některé lovecké signály se dnes již běžně nevyužívají. Z těchto důvodů jsou pro naše účely relevantní pouze nejčastěji užívané signály a druhy, mezi které se dělí. Lovecké signály dělíme na následující;

Návěští, lovecké signály a povely. Návěští slouží k upoutání pozornosti před samotnou zprávou („Pozor! Pozor!“) Signály nám něco oznamují („Počátek honu“, „Velká přestávka“, „Konec honu“), zatímco povely nám něco přikazují („Postupovat rychleji!“, „Zastavit!“). Tato skupina má také nejširší zastoupení, neboť jich je dohromady 39.¹⁰⁴

Pozdravy slouží k všeobecnému vítání („Lovu zdar!“) na honu či jiných slavnostech. Patří mezi ně i fanfáry („Sláva a zdar! Tobě na uvítání rozezvuč se lesnic hlásné troubení. Naše srdce plesá, jak ta hudba jásavá“) a smuteční loučení („Loučení, loučení je smutná věc, když z lesa odejde dobrý myslivec. Nežaluj milený myslivečku, dáme Ti zelenou haluzečku!“) Všech pozdravů je celkem 7.¹⁰⁵

Výřady a vytrubování úlovků neboli **hlaholy**. Hlaholy se troubí, když se vzdává hold ulovené zvěři. Každá z nejčastěji lovené zvěře má svůj vlastní hlahol. Dyk sestavil hlaholy pro jelena, srnce, daňka („Aj vy krásné lopaty moje, kam vy se as podějete, oje, oje...“), muflona, kamzíka, tetřevu, bažanta, černou, pernatou a dravou zvěř. Hlaholů je tedy dohromady 11. Jako univerzální hlahol pro veškerou zvěř, nebo pro takový druh, která svůj vlastní nemá, se užívá hlahol „Halali“.¹⁰⁶

¹⁰² TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 17. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁰³ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 41. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹⁰⁴ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 181. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹⁰⁵ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 15. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 16.

A nakonec standardní **pochody**, které se užívají zejména při slavnostech a pohřbech. Pochodů je celkem 6.¹⁰⁷

Troubení se užívá při široké škále příležitostí: osamělé lovy, společné lovy (hony), slavnostní přijímání mezi myslivce, pasování na lovce, milníky v životě myslivce (včetně mysliveckých pohřbů) a při dalších společenských mysliveckých činnostech (zkoušky z myslivosti, zkoušky a výstavy loveckých psů, soutěže, výstavy trofejí, významné schůze).¹⁰⁸

Pro jednodušší signalizaci při honech je možné použít tzv. povelku – jednotónovou kapesní trubku, pomocí které trubač signalizuje předem dohodnuté povely. Povely mohou být libovolně přiděleny k signálům lišící se počtem tónů a délkou trubení (1krát dlouze – vpřed, 4krát krátce – svolávání všech, apod.).¹⁰⁹

3.6.3.7 Osamělé lovy

Společně s lovectvím, které se postupem času měnilo v myslivost, se vyvíjeli i způsoby lovu. Ale tím nejzákladnějším a primárním způsobem zůstaly osamělé lovy. Dnes myslivost používá více způsobu, které se liší metodami i nástroji, které při nich užíváme. Lovy osamělé jsou *čekaná, šoulačka, slídění a lestné lovy*.¹¹⁰ Především nám ale při osamělých lovech myslivecká etika stanovuje tradice, které je třeba dodržovat. Takové zvyky a tradice jsou: úlomky, zálomky, trubení, lovecké právo, pasování na lovce a poslední stráž.¹¹¹

3.6.3.8 Společné lovy – hony

Společné lovy – neboli hony – jsou neodmyslitelnou částí myslivosti. Není divu, že se každému podzimu přezdívá období „mysliveckých žní“.¹¹² Stejně jako k osamělým lovům, tak i k honům se váže hojné množství tradic, které v sobě ukrývají praktický i estetický význam. Takové zvyky a tradice jsou: nástupy k zahájení honů, myslivecké

¹⁰⁷ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 43. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹⁰⁸ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 182–183. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹⁰⁹ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 44. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹¹⁰ RAKUŠAN, Ctirad a kol. *Základy myslivosti*. 2. vyd. Praha: Český myslivecký svaz, 1988, s. 255.

¹¹¹ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 64. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹¹² DRMOTA, Josef. *Lovectví*. 2. přeprac. vyd. Tišnov: Sursum, 2003, s. 34. ISBN 80-7323-057-7.

troubení, zálomky, první kule a poslední brok, pasování na lovce, výlož, výřad, úlomky a poslední leč.¹¹³

3.6.3.9 Nástupy k zahájení honů

Hony – potažmo všechny myslivecké společenské aktivity – vždy začínají vzájemným podáním ruky všech účastníků. Poté myslivci nastupují ke slavnostnímu zahájení způsobem, který jim přesně diktují letité tradice. Přesto existuje více podob nástupů, které se liší v závislosti na počtu účastníků, nebo na místních zvycích. Tripes i Kovařík zmiňují více variant, nicméně obecně se osvědčila taková podoba, při které vedoucí honu (předseda a hospodář) stojí v čele naproti střelcům, zatímco na jedné boční straně stojí seřazení honci a na druhé boční straně stojí připravení trubači. Vždy tak společně tvoří čtverec, do jehož středu jsou čelem otočení.¹¹⁴

Pokud je na honu přítomno méně účastníků, připouští se varianta, při které vedoucí honu stojí v čele společně s trubači a to naproti střelcům a honcům stojících pospolu.¹¹⁵ Lovečtí psi při nástupu sedí po boku střelců a honců. Střelce se doporučuje v závislosti na počtu stavět do jedné, nebo do dvou řad. Na začátku každé řady může stát závodčí, kterého střelci neustále následují v leči. Závodčí ovšem mohou stát i vedle vedoucích honu. Je-li přítomen návštěvník (rodinný příslušník, přítel) který se honu neúčastní, stojí stranou jako divák. Pokud se honu účastní, stojí společně s honci a v leči pak může následovat střelce.¹¹⁶

Rozdělení stanovišť v leči se losuje, přičemž se střelci na pozicích střídají, aby se všem dostalo stejných podmínek a hon tak byl spravedlivý. Z důvodu bezpečnosti je nutné střelcům a honcům předávat co nejzřetelnější pokyny. Od nich se naopak očekává jejich důsledné dodržování. Nakonec při troubení, které zahajuje hon, účastníci smekají pokrývku hlavy.¹¹⁷

¹¹³ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 65. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹¹⁴ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 22. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹¹⁵ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 54. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹¹⁶ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 22. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 23.

3.6.3.10 První kule a poslední brok

Při honu v leči také platí zvyky, které myslivost převzala od svých loveckých předků. Pravidlo **první kule** říká, že pokud při lovu na spárkatou a černou zvěř (př. prase divoké) zasáhne kus více střelců najednou, tak úlovek se připisuje tomu, který jako první uštědřil smrtelnou ránu. Takové ráně se přezdívá první kule, zatímco ostatní nazýváme rány dostřelené. Zasažená zvěř nemusí nutně ihned padnout na zem, může být totiž proveden dosled.¹¹⁸

Zvyk **posledního broku** upravuje nároky při lovu drobné zvěře. Úlovek se v tomto případě připisuje takovému střelci, který na kus střílel poslední. Pokud ovšem myslivec střelil na zvěř, která již je smrtelně zasažená (tzv. střílení do hrobu), nemá na ni nárok.¹¹⁹

3.6.3.11 Výlož

Po každé úspěšné leči přichází výlož, která slouží pro evidenci ulovené zvěře. Zároveň se ní dává najevo, že se nic neskrývá a vše je transparentní. Zvěř se pokládá odprava doleva a to na pravý bok (pernatou a vodní zvěř je možno pokládat i na hřbet). Zvěř pokládáme na zem z pohledu od zadních běhů (zadních končetin). Je také zvykem, že se každý desátý kus se povytáhne, což dopomáhá při počítání.¹²⁰ Jednotlivé druhy zvěře se pokládají samostatných řad, u některých druhů se rozlišuje i pohlaví. Zvěř se prohlédne, očistí, vyvrhne a vyřadí se znehodnocené kusy.¹²¹

Při výloži se myslivci neorganizují do řad, ani netroubí hlaholy, neboť pro ceremoniální uctění ulovené zvěře slouží až výřad. Ke konci výlože je možné začít předávat úlomky, avšak to není zcela obvyklé.¹²²

3.6.3.12 Výřad

Výřad tradičně slouží ke slavnostnímu ukončení honu a je při něm důstojně uctěna ulovená zvěř. Výřad by se měl odehrávat na vhodném místě, ideálně na trávě, v lese

¹¹⁸ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 257–258. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹¹⁹ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 25. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹²⁰ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 54. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹²¹ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 189. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹²² TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 23. ISBN 978-80-905371-1-8.

nedaleko lečí, nebo u myslivecké chaty. Rozhodně není vhodné jej pořádat na dlažbě, či asfaltu. Hodí se také podložit ulovenou zvěř chvojím, případně ho lze použít k orámování celého výřadu.¹²³ Podle Kovaříka je možné v rozích výřadu zapálit ohně.¹²⁴ Tripes pak do rohů výřadu doporučuje postavit malé smrčky.¹²⁵

Stejně jako u výložce, zvěř se pokládá zprava doleva a to na pravý bok, přičemž se každý desátý kus povytahuje o půl těla. Při výřadu ulovené zvěře se řídíme přesně danými zvyklostmi, které zohledňují druh, pohlaví, váhu, či dokonce zda byla zvěř stržena psem, či střelena myslivcem. Pokud byla ulovena spárkatá zvěř, pokládá se do výřadu jako první. Jinak následuje drobná zvěř řazena od největší po nejmenší. Mezi drobnou zvěří se již tradičně první pokládá liška, s oháňkou (osrstěný ocas) zahnutou do pravého úhlu od těla, poté následují zajáci, bažanti, kachny, malé šelmy a další.¹²⁶ Při výřadu si myslivci též předávají úlomky a pomocí nich uctívají ulovenou zvěř. Užívají tak zejména úlomky stavovské, vlastnické, lovecké, střelové, poslední hryz a poslední zob.¹²⁷ Nehodí se se zvěří manipulovat za roztažené přední běhy, nebo s ní házet. Zvěř by mezi sebou měla mít prostor, aby kolem ní šlo projít.¹²⁸

S tím souvisí největší a stále běžnější chyba, kterou se můžeme při výřadu dopustit: překračováním zvěře myslivec zneuctí nejen ulovenou zvěř, ale i sebe. Myslivci vynakládají nemalé úsilí k přípravě výřadu, zatímco jiný nepozorný myslivec, který zvěř překročí, zbytečně podkopává snahy svých kolegů.¹²⁹

Na samotném výřadu se očekává přítomnost všech účastníků honu, kteří jsou náležitě ustrojeni a připraveni. Návštěvníci opět zaujímají pouze pozici diváka. Tripes uvádí i jistou kontroverzi ohledně různých interpretací organizace výřadu a chyby, kterých se mnohé myslivecké spolky dopouštějí.

¹²³ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 23. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹²⁴ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 55. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹²⁵ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 23. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹²⁶ Tamtéž, s. 23, 25.

¹²⁷ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 56. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹²⁸ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 23, 25. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹²⁹ Tamtéž, s. 23, 25.

Tripes uvádí, že správné postavení při výřadu je pouze jediné: „*Střelci musí stát vždy proti hlavám zvěře, zatímco vedoucí honu proti hřbetům a honci proti běhům (stojáčkům), tedy na druhé straně proti střelcům.*“¹³⁰ Dle tradice by výřad měl být vždy obstoupen ze všech čtyř stran, tedy s trubači stojícími proti vedoucím honu.

Při samotném výřadu stojí myslivci v pozoru, v tichosti a své klobouky smekají. Při výřadu rozhodně netelefonujeme, nevtipkujeme. Následuje výčet ulovené zvěře podle druhů, poděkování a tradiční rozloučení „*Lovu zdar!*“. Teprve po něm je možné si znovu nasadit pokrývku hlavy. Po ukončení výřadu je nevhodné, aby si myslivec sám odnášel zvěř z výřadu, naopak vždy čeká, co mu jiný myslivec podá.¹³¹

Poslední částí výřadu je pozvání na poslední leč, která nastává téměř po každém honu. Na poslední leč zve vedoucí honu. Od všech účastníků honu se pak očekává, že pozvání přijmou a poslední leče se zúčastní. Hodí se, aby před ní myslivci své zbraně uschovali do bezpečí.¹³² Podle Andresky správného myslivce lze poznat i podle toho, jak se před poslední lečí postará o svého psa – takový lovecký pes si po celodenní dřině zaslouží dostatek žrádla, vody a teplé místo pod stolem.¹³³

3.6.3.13 Poslední leč

Nedílnou součástí mysliveckých tradic je poslední leč, kterou myslivci již tradičně zakončují úspěšný hon. Jedná se společenskou a zábavnou akci při které myslivci přátelsky oslavují úspěšný den. Taková událost se nejčastěji odehrává v mysliveckých klubovnách a chatách, které bývají náležitě upraveny; stoly slavnostně prostřené bílými ubrusy bývají doplněné ozdobnými úlomky a trofejemi v podobě paroží.¹³⁴ Nevkusnost a velká přemíra výzdoby za to však může slavnostnímu prostředí uškodit. Dle tradice na poslední leči obsluhují zejména mladí myslivci, či manželky myslivců.¹³⁵

¹³⁰ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 23, 25. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹³¹ Tamtéž, s. 23, 25.

¹³² HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 268. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹³³ ANDRESKA, Jiří. ANDERSKOVÁ, Erika. *Tisíc let myslivosti: Lovecké hrady a zámky. Lovecké zbraně. Lovečtí psi. Zvěř. Sokolnictví. Čížba. Člověk myslivcem*. Vimperk: Tiskárny Vimperk, 1993, s. 426. ISBN 80-856-1812-5.

¹³⁴ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 268. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹³⁵ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 25. ISBN 978-80-905371-1-8.

Poslední leč zahajuje vedoucí honu proslovem, kterým všechny přivítá, poděkuje za vynaloženou snahu a krátce shrne uplynulý den. Na závěr proslovu se připijí s pozdravem „*Lovu zdar!*“ načež ostatní odpovídají „*Zdar!*“. Během večera si myslivci vyměňují poznatky z minulých honů, vyměňují si zkušenosti a nebrání se odborné myslivecké diskuzi.¹³⁶ Dále se po celý večer pronášejí přípitky k uctění zvěře, vedoucím honu, hostům, lovcům, apod. S tím souvisí i starý myslivecký zvyk připíjet pouze levicí. Dodnes není zcela jasné, proč tomu tak je. V odborné literatuře se uvádí několik vysvětlení; od těch obvyklých, které říkají, že levá ruka je blíže k srdci, až po ty spíše úsměvné, které říkají, že kníže Hubert také držel číši s vínem v levé ruce, aby se jeho pravá ruka mohla věnovat dámě.¹³⁷ Poslední leč je ale hlavně událostí, na které se pořádá nemalé množství tradic a ceremoniálů.

3.6.3.13.1 Král honu

Po každém honu na posledních lečích se ji tradičně vyhlašuje „král honu“. K vyhlášení by mělo dojít ihned poté, co se všichni náležitě občerství. Takovým titulem je poctěn ten nejúspěšnější střelec posledního honu, přičemž se výběrcí při jeho určení drží daných pravidel. Rozhoduje zejména vzácnost a počet úlovků, v případě nejistoty má pak přednost starší myslivec před mladším, případně host.¹³⁸

Při samotném předávání se slavnostně troubí nejdřív návěstí a poté „*Halali!*“. Předávající pravou rukou drží nově korunovaného krále za levé rameno, zatímco ho s proslovem prohlašuje za krále honu. Ostatní myslivci obvykle hlásají: „*Ať žije král, ať žije král!*“. Tradičně se králi také předává čestný diplom, společně s větším třívýhonkovým či menším pětivýhonkovým úlomkem, který se po zbytek večera pokládá před něj na stůl. S titulem přichází i pár drobných výsad, jako je čestné posezení či možnost se zúčastnit soudu jako přísedící.¹³⁹

¹³⁶ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 68. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹³⁷ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 268–269. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹³⁸ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 26. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹³⁹ Tamtéž, s. 26.

3.6.3.13.2 Čestný myslivecký soud

Na žádné poslední leči by neměl chybět čestný myslivecký soud nebo jen myslivecký soud. Ten zábavnou formou trestá všechny účastníky honu za drobné přestupky proti mysliveckým zvykům a tradicím. Provinit se myslivec může téměř za cokoliv; chybné užívání myslivecké mluvy, telefonování při výřadu, apod. Soud zasedá v čele místnosti u stolu, který je náležitě ozdoben úlomky, je na něm položený tesák a hoří na něm svíce. Tvoří ho soudce a dva přísedící, přičemž mají na hlavě klobouky se stavovskými záložkami. Všichni členové soudu by měli být schopni vést stručné, vtipné a taktické rozpravy na účet souzených myslivců. Celá zábava by neměla trvat déle než tři čtvrtě hodiny.¹⁴⁰

Žalobce si během honu všímá prohřešků všech účastníků a pečlivě si je zapisuje. Při samotném soudu pak hříšníky předvolává, aby se dostavili ke své obhajobě. Není výjimkou, když žalobce prohřešky humorně zveličuje a od obžalovaného se očekává, že se podobným způsobem bude hájit. Po obhajobě je obžalovanému vyměřen trest v odpovídající výši.¹⁴¹ Tripes popisuje tresty v podobě nízkých peněžitých pokut, které z pravidla putují k úhradě výdajů za večeři a přípitky.¹⁴² Naproti tomu Kovařík navrhuje tresty jako např. povinnost zazpívat mysliveckou píseň či napodobit zvuky zvěře.¹⁴³ Poté co soudce udělí trest všem viníkům, ukončí soud poněkud náhlým zhasnutím svíce. Může se ale stát, že nastoupí druhý soud, znovu zapálí svíci a začne soudit předchozí soudce za jejich prohřešky.¹⁴⁴

Je třeba mít na paměti, že se jedná o humorné zpestření večera, tedy rozhodně není vhodné si prostřednictvím soudu řešit své staré spory, nebo soudit myslivce za jiná vážná provinění, kterých se dopustil.¹⁴⁵ Zároveň myslivecký soud slouží k připomenutí mysliveckých tradic, případně může napravit jejich chybné užívání.¹⁴⁶

¹⁴⁰ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 27. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁴¹ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 270. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹⁴² TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 27. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁴³ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 70. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹⁴⁴ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 27. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 27.

¹⁴⁶ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 70. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

3.6.3.14 Přijímání mezi myslivce

Jedná se významný ceremoniál, který zavazuje mladého adepta z hlediska myslivecké etiky a morálky. Při obřadu je adeptovi – ale i všem přítomným myslivcům – připomenuto, co to znamená být myslivec a jaké vlastnosti by měl mít. Dobře provedený obřad je plný mravních ponaučení, je kladen důraz na výklad myslivecké etiky a morálky. V některých mysliveckých spolcích je na důkaz této příležitosti podepisuje i myslivecké desatero či slib. Ceremoniál má slavnostní a důstojný průběh, zároveň se od přítomných členů očekává vřelé a upřímné přijetí nového myslivce mezi sebe.¹⁴⁷

Pro přijetí mezi myslivce musí adept úspěšně splnit myslivecké zkoušky s nejlepším výsledkem. Samotný ceremoniál se pak může konat ihned po zkouškách před mysliveckými hodnostáři, na nejbližší poslední leči, na výroční schůzi nebo dokonce na mysliveckém plese. Někde je přijetí mezi myslivce podmíněno nejprve ulovením určitého druhu zvěře. Na rozdíl od jiných obřadů přijímání mezi myslivce nevede předseda sdružení, nýbrž místopředseda, případně zkušený myslivec či významný host. Ten slova potřebná k řádnému vykonání ceremoniálu rozhodně nečte, ale zná je nazpaměť, protože čtení ubírá obřadu na důstojnosti. Řečník je zároveň i pasující.¹⁴⁸

Tripes uvádí, že na stole u kterého se obřad koná je zapálený svícen, rozlomená zbraň a (je-li k dispozici) střelený zajíc.¹⁴⁹ Kovařík naproti tomu popisuje bíle prostřený stůl ozdobený úlomky, šikmo položenou pušku pažbou směřující do sálu, tesák, borlici, pamětní list, popřípadě myslivecký slib.¹⁵⁰

Obřad zahajují trubači troubením „*Pozor si dej!*“, načež všichni přítomní povstanou. U stolu spolu s pasujícími stojí předseda, zatímco adepta uvádí myslivecký hospodář, nebo jiný významný činitel. Adept je představen ceremoniálním proslovem a dle Tripese poklekne před pasujícími na pravé koleno.¹⁵¹ Podle Kovaříka není nutné klekat, neboť není komu vyjádřit úctu.¹⁵² Zbytek obřadu se mezi dvěma autory příliš neliší. Adeptovi

¹⁴⁷ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 29–30.

ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 30.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 31.

¹⁵⁰ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 72.

Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹⁵¹ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 30–31.

ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁵² KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 74.

Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

jsou připomenuty jeho povinnosti a závazky, je nabádán k dodržování tradic, k úctě k zvěři a k celé myslivosti. Následně mu je třemi údery tesákem poklepano na levé rameno.¹⁵³ Tripes slova obřadu cituje takto: „*První úder k poctě Hubertově [...] druhý k připomínce mysliveckých mravů [...] třetí úder dávám k poctě české myslivosti, kterou chraň vždy a všude s bedlivostí!*“¹⁵⁴ Pokud mladý myslivec poklekl, tak povstane, nasadí si klobouk, převezme z rukou pasujícího svou zbraň a zavěsí si ji na levé rameno.¹⁵⁵ S dalšími proslovy mu je předán pamětní list (případně i myslivecký slib a desatero) na jeho počest je troubeno „Halali“ a pronesen slavnostní přípitek. Na samotný závěr pasující sfoukne svíčku, čímž ukončí obřad a trubači troubí „*Lovu zdar!*“ Po zbytek večera pak mladý myslivec přijímá blahopřání.¹⁵⁶

Přijímání mezi myslivce je velmi často nazýváno „pasování na myslivce“. Jedná se však o chybu, neboť se tak mísí dva rozdílné obřady, které rozhodně není vhodné zaměňovat. Nazýváme je jejich pravými jmény, tedy „přijímání mezi myslivce“ a „pasování na lovce“.¹⁵⁷

3.6.3.15 Pasování na lovce

Pasovat na lovce můžeme takového myslivce, který ulovil trofejovou spárkatou zvěř, některou pernatou zvěř a některé šelmy, přitom se nehledí na pohlaví. Na rozdíl od „přijímání mezi myslivce“ lze „pasovat na lovce“ opakovaně, a sice po každém prvním ulovení zmíněných druhů zvěře.¹⁵⁸

Samotné pasování se odehrává při výřadu, přičemž dotyčného střelce na lovce pasuje myslivecký hospodář. V případě osamělého lovu lze pasování provést přímo u zhaslého (uloveného) kusu. V takovém případě pasování provádí lovcův společník, vždy to ale musí být významný myslivecký či lesnický činitel, který již sám ulovil dotyčný druh zvěře. Pokud na osamoceném lovu nebyl se střelcem žádný vhodný společník, nebo

¹⁵³ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 31. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 31.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 31.

¹⁵⁶ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 196–197. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹⁵⁷ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 71. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 75.

pokud k obřadu chyběl tesák či trubač, lze pasování odložit a provést jej později na příhodné myslivecké společenské akci.¹⁵⁹

V každém případě pasování nastává až po řádném předání úlomků. Střelec stojí napravo od uloveného kusu poblíž hlavy, naproti němu stojí pasující a ostatní přihlížející kolem nich utvoří půlkruh. Obřad zahajuje trubač trubením „*Lovu zdar!*“. Pasující proslovem představí střelce, ujistí se, že to jeho první úlovek příslušného druhu a požádá jej, aby k vyjádření úcty poklekl. Střelec sejme pušku, poklekle na pravé koleno a pažbu zbraně opře o zem. Při tomto obřadu není nutné smekat klobouk. Pasující poté svým tesákem poklepe třemi údery na levé rameno střelce.¹⁶⁰ Kovařík slova obřadu cituje takto: „*Tímto úderem Vás [...] přijímám do řad lovců srnčí zvěře. S druhým úderem Vám blahopřeji k ulovení prvního srnce [...]. Třetím úderem Vám připomínám, abyste za každých okolností zůstal čestným myslivcem a pracoval k dalšímu povznesení naší české myslivosti. Lovu zdar!*“¹⁶¹ Ostatní odpoví „Zdar!“ a trubači troubí příslušné hlaholy. Nově pasovaný lovec povstane a přijímá blahopřání.

3.6.3.16 Lovecké trofeje

Příprava a shromažďování trofejí je jedna z nejstarších loveckých, potažmo mysliveckých tradic vůbec. Už od nepaměti se lovci, který vlastnil největší trofej, projevovala zvláštní úcta. Znázorňovala totiž symbol síly a zdatnosti, mohla také svému lovcovi sloužit jako talisman.¹⁶²

Dnes se symbolika loveckých trofejí trochu změnila. Stále myslivci slouží jako vzpomínka na lov, zároveň mu ale svědčí i jako „chovatelský doklad“, který znázorňuje, jakým způsobem se myslivec o zvěř staral, jakým způsobem proběhl její odstřel a jakým způsobem byla trofej připravena. Správně připravená trofej totiž ukazuje vztah myslivce k ušlechtilému způsobu lovu.¹⁶³ Z tohoto důvodů také nelze považovat nalezené shozy

¹⁵⁹ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 32. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁶⁰ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 76. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 76.

¹⁶² TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 35. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁶³ Tamtéž, s. 35.

jako trofeje – neznáme totiž jejich minulost. Shozy i přesto ale sbíráme a mohou nám sloužit jako ozdoby (na poslední leč, apod.).¹⁶⁴

Trofeje lze připravit téměř ze všech druhů zvěře, nejčastěji to bývá parožní, kly, kůže, štětiny, ptačí pera či lebka.¹⁶⁵ Příprava trofejí v České republice podléhá pravidlům a postupům Mezinárodní organizace pro myslivost a ochranu zvěře CIC¹⁶⁶. Po náležité přípravě trofeje zavěšujeme do loveckých pokojů na bílou či světle zelenou zeď, případně do předsíní a na schodiště. Trofeje je vhodné doplnit tesákem, borlicí či mysliveckým obrazem, aby byl celek sladěn esteticky. Trofeje rozhodně nepatří do garáží a venkovních prostor.¹⁶⁷ Tripes říká: „To by mohlo znamenat, že jich máme tolik, že nám do bytu nevejdou a také tak trochu, že si jich nevážíme.“¹⁶⁸

3.6.3.17 Lovecké právo

Lovecké právo je starý zvyk, který upravuje vlastnictví jedlých vnitřností ulovené spárkaté zvěře. Dle tradice připadá střelci, který zvěř ulovil a hlavně vyvrhl. Pokud totiž zvěř vyvrhnul někdo jiný, náleží lovecké právo jemu. Do loveckého práva nepatří hlava s trofejí, ta vždy náleží myslivci, který zvěř ulovil.¹⁶⁹

3.6.3.18 Poslední stráž

Poslední stráž neboli stráž u zhaslého kusu je ta poslední pocta, kterou můžeme po ulovení při osamělém lovu zvěři prokázat. Kovařík poslední stráž vnímá takto: „*Jde o chvíli pozdržení se u střelené zvěře a zamyšlení, o okamžiky splnutí s přírodou, kdy lovec znovu v duchu prožívá úspěšný lov.*“¹⁷⁰ Je to způsob, kterým myslivec děkuje lesu, projevuje pokoru a oddanost přírodě a zušlechťuje své morální vlastnosti. Myslivec takto u uloveného kusu rozjímá se smeknutým kloboukem, v žádném případě na zvěř neseďá, ani

¹⁶⁴ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 37. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 35-36.

¹⁶⁶ Mezinárodní rada pro lov a ochranu zvěře. *eAGRI* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2016 [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/lesy/myslivost/zahranicni-zalezitosti/cic/>

¹⁶⁷ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 37–38. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 38.

¹⁶⁹ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 258. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹⁷⁰ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 63. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

nešlape.¹⁷¹ Poslední stráž má kromě etického i význam praktický – ulovená zvěř tak může vychladnout.¹⁷²

3.6.3.19 Další zvyklosti

Snad první věc, kterou na adepti učí jsou **myslivecké pozdravy**. Tradičně se myslivci zdraví dvěma způsoby; „*Lovu zdar!*“ a slavnostnější „*Myslivosti zdar!*“, přičemž ostatní na pozdrav odpovídají jeho opakováním, nebo jen prostým „*Zdar!*“. Žádné jiné varianty nepřichází v úvahu.¹⁷³

Mnohá myslivecká sdružení pořádají své vlastní **myslivecké plesy**. Jejich výzdoba se často podobá posledním lečím, nicméně jelikož jsou plesy přístupné široké veřejnosti a patří k nim taneční zábava, je třeba program obohatit o hudební výstupy, soutěže, myslivecké vyprávění a o tombolu se zvěřinou.¹⁷⁴

Slovní a výtvarné zobrazení mysliveckých jevů nazýváme **mysliveckou latinou**. Jedná se o vyobrazení lovu, lovce a zvěře s trochou zveličování, ale takovým způsobem, že není na první pohled patrné, že se jedná o nepravděpodobnou situaci. Myslivecká latina slouží k pobavení a jen tak pro radost. Rakušan ji popisuje takto: „*Má být výtvořem z pravdy a snu, z reality a poezie.*“¹⁷⁵

Červen je považován za **měsíc myslivosti**. Měsíc nebyl zvolen náhodně – červen je měsíc, ve kterém dochází k největšímu rozkvětu vegetace a rodí se mláďata. Každoročně se tak pořádají propagační akce, které šíří osvětu o myslivosti, péči o zvěř a ochraně přírody.¹⁷⁶

Vánoce zvěře, nebo také **myslivecké Vánoce** je poetická a vcelku úsměvná tradice. Každý myslivec ví, že v období Vánoc jsou krmelce, korýtka a zásypy navrženy do plna. Někteří myslivci mají ale ve zvyku zvěři připravit také vánoční stromeček. Stačí na Štědrý

¹⁷¹ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 34. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁷² HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 258. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹⁷³ RAKUŠAN, Ctirad, KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivecká mluva: texty, slovník*. Praha: Druckvo, 2007, s. 87. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-254-0375-4.

¹⁷⁴ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 70. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹⁷⁵ RAKUŠAN, Ctirad, KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivecká mluva: texty, slovník*. Praha: Druckvo, 2007, s. 91. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-254-0375-4.

¹⁷⁶ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 259. ISBN 978-80-213-2808-2.

den na stromek poblíž krmeliště zavěsit kousky řepy, mrkve, jablek, kukuřice, sena, apod. Myslivec může na chvíli rozsvítit svíci, postát a s odchodem popřát zvěři klidné svátky.¹⁷⁷

4 Snaha o zachování mysliveckých tradic a zvyků

Tripes i Kovařík ve svých knihách přiznávají nevítaný trend v podobě osobní nekázně jednotlivých myslivců při dodržování mysliveckých tradic. Jak píše Tripes: "*V některých mysliveckých kolektivech se udržování zvyků hodně šidí. Někde se vůbec neprovádí přijímání nových myslivců pasováním, a když ano, tak se často poněkud „odflákne“ a nedělá se také pasování na lovce. V moha mysliveckých sdružení chybí trubač, a tak výřad ulovené zvěře nemůže mít patřičnou úroveň.*"¹⁷⁸

Myslivecké tradice procházejí neustálým vývojem. Vždyť ještě v minulých stoletích existovala praktika, při které byl myslivec za svůj prohřešek trestán poněkud svérázným způsobem. Pokud střelec například ulovil zvěř nesprávným způsobem, byl položen přes ulovenou zvěř obličejem napřed a byly mu uštědřeny tři rány mysliveckým sekáčem přes zadnici. Toto představení bylo navíc provázeno troubením a patřičnými průpovídkami.¹⁷⁹

Takové tradice dnes naštěstí již zanikly a výchovný význam místo nich převzal čestný myslivecký soud. Někteří by mohli namítat, že současné tradice se proměňují a zanikají stejným způsobem. Nemohl by se ale víc mýlit; takto nevhodné tradice nemají v myslivosti 21. století místo. Jiné obyčeje naproti tomu snahu o zachování přímo vyžadují. Tripes je toho názoru, že by mělo být v zájmu každého myslivce zkvalitnit dodržování všech tradic a nenechat se odradit arogancí těch jedinců, kteří o povznesení myslivecké kultury nestojí.¹⁸⁰

Podle Tripese je nutné odmítnout takový vývoj tradic, který by nás chtěl přesvědčit o tom, že úlomek můžeme ve skutečnosti nazývat i zálomek, nebo že na hon můžeme přijít

¹⁷⁷ HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, s. 259. ISBN 978-80-213-2808-2.

¹⁷⁸ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 1. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁷⁹ KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta*. 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012, s. 80. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.

¹⁸⁰ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 1–2. ISBN 978-80-905371-1-8.

maskáčích. Tradice jsou tím nejcennějším dědictvím, kteří nám předkové myslivci po sobě zanechali. Opatrujme je.¹⁸¹

5 Praktická část

Praktická část této práce se bude zabývat komparací myslivecké etiky, mysliveckých tradic a zvyků – tak jak jsou zaneseny v literatuře – s jejich dodržováním v praxi.

5.1 Příprava výzkumu

Vzorek pro výzkum byl vybrán náhodně, ovšem vždy v rámci jednoho mysliveckého spolku¹⁸². První kontakty na potenciální respondenty jsem získal prostřednictvím svých známých, kteří jsou členy zmíněného mysliveckého spolku (z těchto důvodů byl také pro výzkum zvolen tento konkrétní spolek). Po kontaktování některých z nich jsem bohužel narazil na jistou nevoli ze stran starších myslivců. Zatímco mladší myslivce návrh rozhovoru pozitivně oslovil, tak starší myslivci měli tendenci rozhovor ihned s nezájmem odmítnout. Po několika dalších pokusech naštěstí zafungovala metoda sněhové koule a další mladší respondenti se téměř sami nabídli, mezi nimi dokonce i jedna žena.

Z původně 11 oslovených potenciálních respondentů jich k rozhovoru svolilo 6. Jeden z těchto respondentů po příslibu přestal komunikovat, později byl tedy ze vzorku vyřazen. Hlavní výzkumný vzorek tudíž tvoří 5 respondentů. Všichni respondenti souhlasili s použitím nasbíraných dat v této bakalářské práci. Někteří zároveň požadovali anonymizaci. Organizační záležitosti s respondenty probíhaly skrz telefonickou komunikaci, e-mail či při osobním setkání.

Většinu respondentů tvoří muži. Všichni respondenti se myslivci stali v mladém věku, ne později než ve 20 letech. Výběrem respondentů jsem se snažil pokrýt co největší věkovou škálu, aby při samotném výzkumu mohl být zkoumán vliv věku na důsledné dodržování mysliveckých tradic. Nejmladšímu respondentovi je pětadvacet, zatímco nejstarší je sedmdesátiletý.

¹⁸¹ TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012, s. 1–2. ISBN 978-80-905371-1-8.

¹⁸² Myslivecké sdružení Žernov - Chvojenc

Seznam respondentů dotazovaných při výzkumném šetření:

Respondent	Pohlaví	Věk
A	Muž	23
B	Muž	27
C	Žena	34
D	Muž	61
E	Muž	70

Tabulka č. 1 – Zdroj vlastní

5.2 Metodologie

Obsahově měly všechny rozhovory podobný průběh a byly vedeny stejným způsobem. Jednalo se o polostrukturované rozhovory, při kterých jsem vycházel z předem připravených otázek, které jsem v průběhu rozhovoru upravoval, doplňoval, apod., vždy podle toho, jak se rozhovor vyvíjel. Samotné rozhovory trvaly 40–45 minut (telefonické rozhovory byly obecně kratší). Jejich cílem bylo získat co nejautentičtější postoje, názory a výpovědi. Analýza dat je také doplněna o mé poznámky, které jsem získal při neformálních rozhovorech s myslivci.

Často chvíli trvalo, než se respondent „rozmluvil“, někdy požadoval dovysvětlení otázky a občas bylo nutné, abych ho k odpovědi „navedl“¹⁸³. Při rozhovorech se staršími myslivci jsem tu a tam musel připomenout otázku, případně respondenta usměrnit, protože se odvracel od tématu. Pokud se ale tématu držel, nechal jsem ho volně mluvit a sledoval jsem, kam mě zavede.

Provedením se rozhovory od sebe lišily. Dva rozhovory byly provedeny osobně, další dva telefonicky a jeden proběhl skrz e-mailovou komunikaci. Respondent odpovídající přes e-mail byl požádán, aby své odpovědi formuloval co nejvíce autenticky, jako kdyby se jednalo o rozhovor při osobním setkání.

¹⁸³ Například hned při první otázce: „Které tradice v myslivosti znáte?“. Část respondentů ihned vyjmenovala všelijaké tradice, mezi kterými zmínili i *poslední hry* a *poslední zob*, ale na ostatní typy úlomků, nebo na úlomků jako takové si nevzpomněli. Předpokládal jsem tedy, že pokud znají tyto specifické úlomků, budou určitě znát i jiné a navedl jsem je tímto směrem.

5.3 Výzkumné otázky

Pro praktickou část práce byly ustanoveny tyto výzkumné otázky:

1. Jak dobře jsou myslivci obeznámeni s mysliveckými rituály a tradicemi? Jak je myslivci vnímají? Jak se tradice liší napříč mysliveckými spolky?
2. Jak jsou myslivci důslední v jejich dodržování? Jakým způsobem se na nich aktivně podílí?
3. Jaké povědomí mají myslivci o myslivecké etice? Jak vnímají úctu ke zvěři? Jak ovlivňuje jejich výkon myslivosti, případně i osobní život.

5.4 Analýza a interpretace dat

V úvodních otázkách byli respondenti tázáni, jaké zvyky a obyčeje znají. Většina respondentů poskytla dlouhý seznam, ve kterém nechyběl žádný podstatný zvyk. Respondent D na to říká: „Tak *každý myslivec skládá myslivecké zkoušky, tak by je snad měl znát všechny, nebo alespoň ty nejzákladnější a nejčastější.*“

Všichni myslivci alespoň jednou zmínili tyto zvyky: myslivecká mluva, myslivecké odívání, přijímání do řád myslivců, pasování na lovce, úlomky, výřad, poslední hryz, poslední stráž a poslední leč.

Část z nich doplnila připíjení levou rukou a vzájemné podání ruky. Respondent A na to dodává: „*Po každém příchodu do společnosti myslivců si podáme ruce, a to bez rukavic a se smeknutým kloboukem.*“. Respondent B poté pokračuje s popisem všech zvyků praktikovaných na honech. Uvádí, že při troubení všichni – krom žen – smekají klobouky. Poznává i zvyk, na který jsem v odborné literatuře nenarazil: „*Když se zvěř odváží od místa ulovení, její hlava vždy směřuje k tomu danému místu. Je to její poslední rozloučení s přírodou.*“.

K mému překvapení ani jeden z respondentů nezmínil zálomky¹⁸⁴, respondent B jako jediný zmínil osobnost myslivce a oslavu měsíce myslivosti uvedl pouze respondent C.

Někteří přiznávají, že si myslivecké tradice přenášejí i do osobního života. Respondent E říká: „*Při všech rodinných oslavách a sešlostech na stole nesmějí chybět ozdobné úlomky,*

¹⁸⁴ Respondent B ve skutečnosti slovo „zálomek“ zmínil, nicméně pod ním myslel úlomek – došlo tedy na jeho straně k nechtěné záměně.

a to jsem doma myslivec jenom já.“ Naopak respondent B pochází z myslivecké rodiny, kde se téměř výhradně používá myslivecká mluva.

Po výčtu všelijakých tradic a zvyků přišla na řadu důslednost při jejich dodržování. Všichni respondenti se shodli, že všechny zmíněné zvyky svědomitě dodržují a praktikují. Respondent B na to říká: *„Určitě se snažím všechny dodržovat. Člověk při takovém počtu občas na něco zapomene, ale nemělo by se to stát pravidlem.“*

Zároveň jsou všichni přesvědčeni, že by se všeobecně mělo dbát na jejich důsledném dodržování. *„Jsou to právě tradice, co dělá myslivost myslivostí. Kdyby se nedodržovali, tak bychom to tu mohli zabalit.“* poznamenal respondent D. Ve stejném duchu to komentuje respondent C: *„[...] měli by se dodržovat, k myslivosti patří a dělají ji jedinečnou.“*

Respondent A ale přiznává, že se při posledních lečích vědomě nedodržuje jedna tradice: *„Při pasování na lovce by myslivec měl pokleknout, a to na holá kolena. Podívej se ale na průměrný věk v našem sdružení. Starší myslivci ze zdravotních důvodů prostě neklečí.“*

Respondent D doplňuje, že ve spolku mají tradice již zažitá a nedokáží se myslivost bez nich představit. *„Neděláme je proto, že musíme, ale proto, že nám dávají smysl.“*

Na otázku, zda jsou některé tradice striktně vyžadovány, se část respondentů ohradila. *„Striktně člověku nemůžeme nakázat nic, co není dané zákonem [...], ale ano dodržovat by se měly, ale ne proto, že nám to někdo nařizuje. Myslivec by je sám měl chtít dělat.“* vysvětlil respondent B.

Respondent A říká, že existují ale i příležitosti, kdy je nedodržení tradic pochopeno, samozřejmě pokud je k tomu dobrý důvod. Pokud se myslivec z důvodu naléhavé události nezúčastní poslední leče, nikdo mu to nebude mít za zlé mít nebude. *„Možná si na tebe vzpomenou na příštím mysliveckém soudu, ale to je tak vše.“* I všichni ostatní respondenti se shodli, že pokud se nejedná o hrubé porušení, např. z hlediska bezpečnosti, tak dotyčného čeká jen čestný myslivecký soud, kde ho zábavným způsobem pokárají.

Velkým prohřeškem proti myslivecké etice ale je nezúčastnit se výřadu, ačkoliv nám k tomu nic nebrání. Respondent A říká, že to je velká urážka pro zvěř.

První část respondentů (A, B, C) si není vědoma, že by se v jiných mysliveckých sdruženích dodržovaly jiné tradice, nebo stejné tradice jiným způsobem. Za to druhá část v podobě respondenta D a E ví o jiných vykonávaných praktikách v různých částech

České republiky. Respondent D to komentuje takto: „*Na Moravě jsou (myslivecké) tradice docela jiné [...] hlavně myslivecká mluva, tady jim nikdo nerozumí. Nebo dokonce běžně používají pojmy, za které bys tady šel k (mysliveckému) soudu a naopak.*“

Všichni respondenti vypověděli, že se tradic zúčastňují, protože sami chtějí. Vnímají je jako velmi důležitou část myslivosti a považují je za své dědictví, kterého se chtějí aktivně zúčastňovat. Podle respondenta A jsou ale ve spolku i takoví jedinci, kteří se některým tradicím záměrně vyhýbají. Jakmile prý jejich účast není přímo vyžadována a pozornost jejich kolegů se obrátí jinam, tak nenápadně zmizí.

Všichni jsou dobře obeznámeni s tradicemi konaných na poslední leči a jiných společenských akcí. Zároveň všichni respondenti přiznávají, že na všechny myslivecké akce důkladně upravují svůj vzhled dle mysliveckých tradic odívání. Respondent B a D doplňují, že už i v osobním životě nosí pouze myslivecké barvy a že jejich šatník je tomu přizpůsoben.

Respondenti také uvádí, že se mysliveckou mluvu aktivně nedoučují. Mladí myslivci (respondent A, B, C) při mluvě občas zaváhají, nicméně mají chuť se zlepšovat. Starší myslivci (respondent D, E) ji prý umí dostatečně dobře. Respondent E přiznává: „*Když přijdu do hájovny a pozdravím mladý kluky „Lovu zdar!“ a oni mi odpoví „Ahoj!“, tak je mi to trochu líto.*“

To jsou ale jen malé přestupky proti myslivecké etice. Mnohem podstatnější jsou ty, při kterých myslivec rozhoduje o životě a smrti. Respondent B říká, že každý svůj výstřel důkladně zváží. Pokud si není jistý, že rána nebude smrtelná, tak vůbec nevystřelí. „*Jde mi hlavně o rychlou smrt zvěře. Nechci, aby se zbytečně trápila. Je to živá bytost, jako my. Beru ji tak i po smrti.*“ Zamyšlení o účtě ke zvěři z jiného pohledu nabídl i respondent A. Dovolím si sdílet celý přepis: „*[...] myslivost je nejhumánnější způsob, jak si člověk může obstarat maso. Podívej se, v jakých podmínkách převážejí nosné slepice, nebo jak vypadají prasečí jatka [...], ty zvířata se celý život trápí v klecích, dokud je někdo nepošle na smrt, jakmile už nejsou k užítku. Naproti tomu takový daněk si svobodně žije v lese ve svém přirozeném prostředí, nic mu nechybí, až ho třeba jednoho dne potká náhlá smrt rukou myslivce. Smrt je to rychlá, důstojná, navíc se všemi poctami. To ale lidi nevidí, pro ně jsme pořád ti zlí strejdové, co vraždí zvířátka, zatímco oni sami si jdou do Lidlu koupit kus masa.*“

Rozvážnost před usmrcením zvěře zmínili všichni respondenti. Respondent E ji komentuje takto: „*Myslivec nemůže bejt hladovej po ráně.*“, zatímco respondent C ji popisuje takto: „*Staráme se o ni a chráníme ji. Nestřelíš hned první, kterou uvidíš. Ulovení zvěře nám je odměnou.*“

Respondent A zmiňuje způsob, jakým mu myslivecká etika zasáhla do života: „*Ze začátku jsem myslivost a osobní život vnímal odděleně, později se mi začal prolínat a teď to je, jak kdybych ze sebe tu zelenou nikdy nesundal.*“

Respondenti se rozcházejí i v chápání pojmu myslivecké etiky. Respondenti A a B je vnímají jako souhrn morálního jednání myslivce, přičemž za nejdůležitější považují úctu ke zvěři, dodržování tradic a dělání dobrého jména myslivosti. Respondent C ji vnímá jako správné chování myslivce a respondenti D a E si pod ní představí myslivecké tradice a zvyky.

5.5 Souhrn hlavních zjištění

Práce dospívá k těmto zjištěním, které zároveň odpovídají na předem stanovené výzkumné otázky:

- Všichni myslivci prokázali znalost těch nejpodstatnějších a nejužívanějších tradic a zvyků.
- Chápejí tradice jako důležitou část myslivosti a uvědomují si jejich unikátnost ve světě. Vnímají tradice jako něco, co myslivost odděluje od jiných profesí. Cítí i jejich estetický význam, vč. mysliveckého troubení, myslivecké mluvy a mysliveckého odívání.
- Myslivci jsou schopni se navzájem rozpoznat (podle mluvy, apod.). Nicméně si někteří uvědomují, že se tradice a zvyky mohou lišit napříč mysliveckými spolky v závislosti na oblasti.
- Nejvýznamnější zvyky a obyčeje důsledně praktikují, dbají na jejich dodržování a rádi a aktivně se účastní rituálů s nimi spojených. Mají ale i pochopení k jejich odůvodněnému nedodržení.
- Zároveň si uvědomují úpadek užívání některých tradic, jsou si vědomi, že některé méně obvyklé obyčeje pomalu mizí (př. záločky). Sami přiznávají, že se občas dopouští chyb při jejich praktikování a že se některé zvyky nedodržují vědomě.

- Myslivci mysliveckou etiku vnímají rozdílně. Mladší z nich si pod ní představují souhrn morálních zásad, které každý správný myslivec dodržuje. Mezi zásadami zdůrazňují zejména úctu ke zvěři. Starší myslivci si pod mysliveckou etikou pak představují tradice a zvyky. Všichni myslivci v duchu myslivecké etiky kladou důraz na nutnost rozvážnosti před střelbou.
- Někteří myslivci si mysliveckou etiku přenášejí i do osobních životů. Přebírají si z myslivosti morální hodnoty a přizpůsobují podle ní svoje chování, vzhled a mluvu.

5.6 Limity a sebekritické zhodnocení práce

Tento úsek bych rád věnoval limitům a kritického zhodnocení praktické části práce. Zde jsou jistá pochybení z mé strany a poznatky, ze kterých může vyjít autor budoucí práce na toto téma:

Respondenti povětšinou nebyli hlouběji obeznámeni s praktikovanými tradicemi v jiných mysliveckých spolcích. Autorům budoucích prací na toto téma bych tedy doporučil opatřit si co nejvíce respondentů z různých mysliveckých spolků, ideálně z různých krajů republiky. Porovnání praktikovaných zvyků a tradic napříč mysliveckými spolky by jistě přineslo zajímavé poznatky k různým interpretacím myslivecké etiky.

Pro rozhovory mohl být vybrán reprezentativnější vzorek z hlediska věku. Průměrný věk myslivců v České republice se blíží 60 let¹⁸⁵, zatímco průměrný věk respondentů v této práci je 43 let. Nejedná se tak o zcela vypovídající vzorek současné myslivecké základny. Vhodné by tedy bylo začít s hledáním respondentů ještě před započítím práce, aby „bylo z čeho vybírat“. V případě této práce na tom svůj podíl měla i již zmíněná nevole starších myslivců.

Poslední limitem této práce může být forma, kterou byly některé rozhovory uskutečněny. Nahrazovat rozhovor e-mailovou komunikací rozhodně není ideální řešení, nicméně vzhledem k okolnostem se jevílo jako nejlepší volbou. Podobná věc platí i při rozhovorech vedených skrz telefonickou komunikaci. Ačkoliv má toto řešení nesporné výhody (zejména časové), nemělo by nahrazovat rozhovory při osobní setkání.

¹⁸⁵ V Česku výrazně ubývá myslivců, průměrný věk se blíží 60 letům. *Deník.cz* [online]. Praha: VLTAVA LABE MEDIA, 2013 [cit. 2022-12-13]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/v-cesku-vyrazne-ubyya-myslivcu-prumerny-vek-se-blizi-60-letum-20131204.html

6 Závěr

Jak již bylo řečeno v úvodu, teoretická část byla zaměřena na historii, etiku, význam myslivosti a její legislativní ukotvení. Mysliveckou etiku lze rozdělit na dvě oblasti; etiku samotnou a myslivecké tradice a zvyky. Dále jsou v práci představena dvě stále diskutovaná témata na poli myslivosti.

V prvních částech byl popsán vývoj od lovectví k myslivosti, historie, byli představeni myslivečtí patroni a později i samotné zvyky, rituály, tradice a obyčeje. Myslivecké tradice jsou popsány v hlavních myšlenkách, aby mohly být pochopeny v kontextu výkonu myslivecké činnosti a aby adekvátně odpovídaly budoucímu výzkumnému šetření. V závěru teoretické části jsou uvedeny dvě aktuálně diskutovaná témata, která hýbou českou myslivostí. Ve společnosti se stále řeší problematika lovectví versus myslivosti. Myslivci jsou neradi označováni za lovce, neboť pojmenování lovec nepopisuje celou podstatu jejich činnosti. Dále práce přináší úvahu nad tím, jak veřejnost vnímá myslivost. V lidech bohužel stále převládá názor, že myslivci pouze vraždí zvířata bez hlubšího smyslu.

V praktické části byl proveden výzkum v mysliveckém spolku Žernov – Chvojenc. Zaměřoval se na porovnání mysliveckých tradic, tak jak jsou prezentovány v odborné literatuře, se skutečně vykonávanou praxí. Šetření probíhalo formou polostrukturovaného rozhovoru s respondenty obou pohlaví od 25 do 70 let věku.

Otázky kladené respondentům byly sestaveny tak, aby odpovídaly třem hlavním výzkumným otázkám. Z výzkumu vyšlo najevo, že myslivci mají dobré povědomí o nejpodstatnějších a nejpoužívanějších mysliveckých tradicích a zvycích. Respondenti vypověděli, že se i přes občasné pochybení snaží tradice důsledně dodržovat. Zároveň se shodli, že pro budoucnost myslivosti je důležité, aby byly etické zásady dál dodržovány a předávány z generace na generaci.

Z výzkumu dále vyplynulo, že respondenti si uvědomují unikátnost mysliveckých tradic a proto je pro ně podstatné takové tradice dodržovat. Vědí, že kdyby je nedodržovali, nemohli by sami sebe považovat za myslivce. Pro některé z nich mají hlubší význam a často dbají na estetičnost při samotném praktikování těchto obyčejů. Uvědomují si negativní trend opomíjení a zanedbávání mysliveckých tradic při výkonu myslivecké praxe.

Další zajímavé zjištění nastalo v otázkách myslivecké etiky, na které respondenti reagovali rozdílným způsobem. Zatímco mladší respondenti mysliveckou etiku vnímají jako souhrn morálních zásad s důrazem na úctu ke zvěři, tak starší respondenti si pod mysliveckou etikou vybavují zvyky a tradice ke kterým cítí jistou odpovědnost.

Neméně zajímavým zjištěním byl vliv myslivosti na osobní život. Někteří respondenti přiznali, že myslivost výrazným způsobem upravuje jejich chování, vzhled i mluvu. Přebírají si z ní morální hodnoty a zušlechťují tak svou osobnost.

I přes nesouhlasné názory je třeba uznat, že myslivost má i dnes klíčovou roli. Stejným způsobem bychom si měli uvědomit význam zásad a etiky v myslivosti. Myslivcům připadá obzvláště složité dilema, jelikož do jisté míry rozhodují, která bytost bude žít a která ne. Myslivec by právě z tohoto důvodu měl představovat mravní autoritu. Ten, kdo je oprávněn brát život jiným bytostem by si měl uvědomovat důsledky a tíhu svého jednání.

7 Seznam použité literatury

7.1 Tištěné zdroje

1. ANDRESKA, Jiří. ANDERSKOVÁ, Erika. *Tisíc let myslivosti: Lovecké hrady a zámky. Lovecké zbraně. Lovečtí psi. Zvěř. Sokolnictví. Čížba. Člověk myslivcem.* Vimperk: Tiskárny Vimperk, 1993. ISBN 80-856-1812-5.
2. BOSL, Erika. Hadamar von Laber. In. BOSL, Karl. *Bavorský životopis.* Řezno: Tiskárny Řezno, 1983, s. 291. ISBN 3-7917-0792-2 (překlad vlastní)
3. DRMOTA, Josef. *Lovectví.* 2. přeprac. vyd. Tišnov: Sursum, 2003. ISBN 80-7323-057-7.
4. *Filozofický slovník a...n.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, s. 409. ISBN 25-012-85.
5. HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice.* I. upravené vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017. ISBN 978-80-213-2808-2.
6. HROMAS, Josef. *Myslivost.* Písek: Matice lesnická, 2008. ISBN 978-80-86271-00-2.
7. KOVAŘÍK, Jaromír. *Etika v myslivosti.* Praha: Druckvo, 2008. ISBN 978-80-904056-3-9.
8. KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivost a její tradice: myslivecká osvěta.* 5. vyd. Praha: Druckvo, 2012. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-87668-00-9.
9. *Myslivost: stráž myslivosti: Časopis pro myslivce, kynology, střelce a přátele přírody.* Praha: Myslivost, 1953-. ISSN 0323-214X.
10. *Penzum - základy znalostí z myslivosti: i pro studující, kteří se připravují ke všem druhům mysliveckých zkoušek.* 9. vyd. Praha: Druckvo, 2008. ISBN 978-80-904056-0-8.
11. PRACHAŘ, Tomáš. *Lov vs. myslivost. Lovec: magazín pro příznivce moderního lovu.* Brno: Extra Publishing, 2020. ISSN 2694-7005.
12. RAKUŠAN, Ctirad a Jaromír KOVAŘÍK. *Myslivecká mluva: texty, slovník.* Praha: Druckvo, 2007. Myslivost do kapsy. ISBN 978-80-254-0375-4.
13. RAKUŠAN, Ctirad a kol. *Základy myslivosti.* 2. vyd. Praha: Český myslivecký svaz, 1988. ISBN 07-109-79.

14. REJMAN, Ladislav. *Slovník cizích slov*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966. ISBN 14-305-66.
15. ROTHENBERG, Gunther E. *The Army of Francis Joseph*. Purdue University Press, 1999.
16. TRIPES, Oldřich. *Tradice a zvyky české myslivosti*. Praha: Myslivost, 2012. ISBN 978-80-905371-1-8.
17. VACH, Miloslav, KOVAŘÍK, Jaromír. *Myslivecké zvyky a tradice*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1973. ISBN 07-002-73.

7.2 Internetové zdroje

1. *Agrární WWW portál* [online]. Dostupné z: <http://www.agris.cz/>
2. *Asociace profesionálních myslivců České republiky* [online]. Dostupné z: <http://www.profimysl.cz/>
3. *Deník.cz* [online]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/>
4. SACHE, Ivan. *Presentation of Saint-Hubert and its villages* [online]. 2005. Dostupné z: <https://www.crwflags.com/fotw/flags/be-wlxsh.html>
5. *Svět myslivosti* [online]. Dostupné z: <https://www.svetmyslivosti.cz/>
6. *WM Hunting* [online]. Dostupné z: <https://www.kdelovit.cz/>

8 Seznam prostudované literatury

- KOMÁREK, Julius. *Lovy v Karpatech*. 5. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1975. ISBN 07-061-75.
- SKÝBOVÁ, Marie. *Etika a příroda: proč brát morální ohledy na přírodu?*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2011. ISBN 978-80-87378-80-9.

9 Přílohy

Přílohy přiložené k této bakalářské práci:

9.1 Příloha 1 – Otázky do rozhovorů

1. Které tradice v myslivosti znáte? A které z nich praktikujete? Pokud nějaké nepraktikujete, proč ne?
2. Myslíte, že se tradice dodržovat důsledně? Které ano a které ne?
3. Dodržování kterých tradic je striktně vyžadováno? Které jsou dle vaší zkušenosti spíše dobrovolné?
4. Co by se stalo, kdybyste se odmítl zúčastnit výkonu nějaké tradice? Jak by na to vaši kolegové myslivci reagovali?
5. Jaký význam mají podle vás tradice pro myslivost? Jaký význam mají přímo pro vás? Vidíte v nich hlubší smysl? Pokud ano, jaký?
6. Účastníte se ceremoniálů a tradic, protože musíte, nebo chcete?
7. Jak důsledně používáte mysliveckou mluvu? Doučujete se jí někdy aktivně? Myslíte si, že ji většina myslivců zná?
8. Jak důsledně přizpůsobujete svůj oděv při myslivecké činnosti?
9. Které tradice provádíte na osamělém lovu?
10. Jste si vědom toho, že by jiné myslivecké spolky dodržovaly jiné tradice, nebo stejné tradice jiným způsobem?
11. Jak vnímáte úctu ke zvířeti?
12. Co víte o myslivecké etice? Znáte některé její složky?